
Examensarbete i Lärarprogrammet
vid
Institutionen för pedagogik - 2011

DET SÄRSKILDA ANSVARET

- en studie om förskollärares tolkning av sin roll i den reviderade läroplanen för förskolan

Anette Ekström, Fauzia Al Barati och Sisko Räisänen

HÖGSKOLAN I BORÅS
INSTITUTIONEN FÖR PEDAGOGIK

Sammanfattning

Arbetets art:	Lärarprogrammet, inriktning mot 210 högskolepoäng. Examensarbete ”Att utforska pedagogisk verksamhet” 15 högskolepoäng i utbildningsvetenskap.
Titel:	Det särskilda ansvaret – en studie om förskollärares tolkning av sin roll i den reviderade läroplanen för förskolan
Engelsk titel:	The special responsibility - a study of preschool teachers' interpretation of his role in the revised curriculum for preschool
Nyckelord:	Ansvar, ett särskilt ansvar för, den reviderade läroplanen och pedagogisk ledarskap
Författare:	Anette Ekström, Fauzia Al Barati och Sisko Räisänen
Handledare:	Sonja Kihlström
Examinator:	Mary Larner

BAKGRUND:

Den nya skollagen ligger till grund för att införa förskolan helt i skolväsendet som en egen skolform. I den reviderade läroplanen har en ny rubrik skrivits in där förskollärarna har fått ”ett särskilt ansvar”, i den pedagogiska verksamheten. Den reviderade läroplanen börjar gälla första juli 2011. I litteraturen i bakgrunden tar vi upp bakåtliggande orsaker till den reviderade läroplanen samt förskolans pedagogik, kvalitet och pedagogisk ledarskap.

SYFTE:

Syftet med studien är att ta reda på några förskollärares tolkningar av det särskilda ansvaret i den reviderade läroplanen samt att ta reda på hur vanligt förekommande dessa tolkningar är till en större grupp förskollärare.

METOD:

Den första delen i studien är kvalitativ och bygger på intervjuer från 10 förskollärare från olika stadsdelar. Den andra delen i studien är kvantitativ med påstående satsar från den första delen av studien och vänder sig till en större grupp förskollärare spridda över flera stadsdelar. Verktöget för den kvantitativa delen i studien är webbenkäter och antalet förskollärare som deltog är 55 förskollärare av 102.

RESULTAT:

Resultatet visar sig att förskollärarens tolkningar av det särskilda ansvaret är mycket innehållsrikt. Förskollärarna beskriver sin roll utifrån många olika perspektiv vad *det nya kravet* kan komma att innebära för förskolläraren. Det kommer att innebära stora skillnader från förskola till förskola, från arbetslag till arbetslag och från förskollärare till förskollärare, hur *det nya kravet* kommer att gestaltas i den pedagogiska verksamheten. I studien trots skillnaderna har övervägande andelen av förskollärarna svarat att förändringarna kräver utökad planeringstid både , individuellt och i arbetslaget.

Innehållsförteckning

Förord.....	3
1. Inledning.....	4
2. Syfte	5
2.1 Frågeställningar för andra delen av studien.....	5
3. Bakgrund.....	6
3.1 Definitioner.....	6
3.2. Förskolans första styrdokument, Lpfö98.....	7
3.3. Arbetslaget i Lpfö 98	7
3.4.1. Den nya skollagen – grunden för den reviderade läroplanen	7
3.4.2. Skolväsendet.....	8
3.5. Förskollärarens ansvar i den reviderade läroplanen	8
3.6. Förskolans pedagogik.....	9
3.7. Pedagogisk kvalitet.....	10
3.8. Pedagogiskt ledarskap.....	11
3.9. Förskollärollen	12
3.9.1 Sammanfattning.....	13
4. Teori	14
4.1. KASAM.....	14
5. Metodologisk utgångspunkt	16
5.1. Kvalitativ metod.....	16
5.1.1 Urval	16
5.1.2. Genomförande av intervju	16
5.1.3. Kvalitativ analys	17
5.1.4. Reliabilitet	18
5.1.5. Validitet	18
5.2. Kvantitativ metod	19
5.2.1. Urval	19
5.2.2. Genomförande av enkätundersökning	19
5.2.3. Datainsamling	20
5.2.4. Analys.....	20
5.2.5. Bortfallsanalys.....	21
5.2.6. Reliabilitet i enkätundersökning.....	22
5.2.7. Validitet i enkätundersökning.....	23
5.3. Forskningsetiska principer.....	23
6. Resultat 1 - intervju	25
6.1. Förskollärares syn på begreppet ett särskilt ansvar för.....	25
6.2. Den reviderade läroplanen	26
6.3. Det särskilda ansvarets gestaltningar.....	29
6.4. Det pedagogiska ledarskapet	31
6.5 Sammanfattning.....	33
7. Resultat 2 - Enkätundersökning.....	34
7.1. Arbetslag och pedagogiskt ledarskap.....	34
7.2. Ledarskapets gestaltningar i arbetslaget.....	35
7.3. Delegera.....	36
7.4. Kvalitet.....	37
7.5. Förändringar i yrkesrollen med det nya kravet.....	38
7.6. Förutsättningar för att genomföra uppdraget.....	39
8. Diskussion	41
8.1. Metod.....	41
8.2. Resultat.....	42
8.3. Didaktiska konsekvenser.....	45
8.4. Vidare forskning.....	47
Referenslista.....	48
Bilagor	51

Förord

Vi tackar alla som har hjälpt oss med goda råd och har haft överseende och tålamod med oss under arbetets gång. Vi vill tacka alla forskollärare som deltog i vår studie. Ett särskild tack till vår handledare Sonja Kihlström.

1. Inledning

Läroplanen för förskolan är ett styrdokument som anger målen för verksamheten och i riktlinjerna beskrivs ansvarsfördelningen för det pedagogiska arbetet. Läroplanens, mål och riktlinjer (Lpfö98) har styrt förskolans pedagogiska verksamhet sedan 1998.

Den första juli 2011 träder den reviderade läroplanen i kraft i vilken förskolläraren får en egen rubrik i riktlinjerna med ett *särskilt ansvar* för den pedagogiska verksamheten. Skälet till den reviderade läroplanen är att regeringen ansåg att "förskolans potential att stimulera barns naturliga lust att lära inte har utnyttjats fullt ut" (Utbildningsdepartementet, 2008, s.2, Promemoria Y2008/6144/S). Förskolan är en del av barnets livslånga lärande och ska vara grunden för barnets framtida skolgång. Det kräver ett förstärkt pedagogisk arbete där innehållet i läroplanens mål och riktlinjer förtydligas. I propositionen av den nya skollagen (Utbildningsdepartementet, 2009, s.24, prop.2009/10:165) anser regeringen att förskolläraren ska leda *undervisning* på förskolan.

Det är intressant att ta reda på förskollärarnas tolkningar av det *särskilda ansvaret*, som tilldelas förskollärarna i den reviderade läroplanen. Vi som presenterar studien kommer att möta den reviderade läroplanen som nyutexaminerade förskollärare i vilken vi får ett *särskilt ansvar* för den pedagogiska verksamheten.

Vi har en lång erfarenhet av att arbeta i förskolan som barnskötare med den nuvarande läroplanen (Lpfö98). I arbetslaget, tillsammans med förskollärare och barnskötare strukturerar vi själva upp ansvarsfördelning för vardagen och deltar i alla förekommande arbetsuppgifter för verksamheten. Samarbetet i arbetslaget går ut på att ta till vara på allas kunskaper och kompetenser för att nå målen i läroplanen. Ansvaret om barnen fördelas mellan förskollärare och barnskötare vilka indirekt då får ansvara för barnets inskolning och utvecklingssamtal. Enligt våra erfarenheter ser det väldigt olika ut från avdelning till avdelning oavsett yrkesutbildning.

Vilka förändringar kan komma att ske med det *särskilda ansvaret* för förskolläraryrollen? I ett arbetslag kan det finnas mellan en till tre förskollärare och det kan i sin tur påverka hur *det särskilda ansvaret* komma att gestaltas i verksamheten. På gruppnivå kan det även påverkas av de individer som ingår i gruppen och deras inställning till förändringarna i ansvarsrollen.

Kraven enligt Persson (2004) på en organisation är att ansvarsfördelningen är tydlig så att alla har klart för sig vad det innebär. Innebär det förändrade ansvarsuppdraget att förskolläraren kommer att få mer ansvarsuppgifter i den pedagogiska verksamheten samt ett ledarskap i arbetslaget? Vi är intresserade av att undersöka förskollärarnas tolkningar av deras förändrade ansvarsuppdrag i den reviderade läroplanen.

2. Syfte

I den första delen av studien är syftet att undersöka några förskollärares tolkningar av det *särskilda ansvaret* som tilldelats förskolläraren i den reviderade läroplanen. I den andra delen av studien är syftet att undersöka hur vanligt förekommande de olika tolkningarna är för en större grupp förskollärare.

2.1 Frågeställningar för andra delen av studien

För att uppfylla vårt syfte med den andra delen av studien har vi formulerat följande frågeställningar som vi arbetar efter.

Hur vanligt förekommande är de olika påståendena om:

- de beskrivna förändringar för lärarrollen?
- de beskrivna förutsättningar för att genomföra uppdraget?
- det särskilda ansvarets gestaltningar i arbetslaget?
- tolkningar av kvalitet?

3. Bakgrund

I bakgrunden kommer vi att presentera definitioner, förskolans första styrdokument, Lpfö 98 och arbetslaget i Lpfö 89. Därefter beskrivs den nya skollagen som ligger till grund för att förskolan blir en egen skolform i skolväsendet samt att förskolläraren kommer att få ett *särskilt ansvar* i den reviderade läroplanen. Vi går vidare i bakgrunden med tidigare forskning om pedagogisk kvalitet och ledarskap. Bakgrunden avslutas med tidigare forskning om rollen som förskollärare och internationell forskning om förändringar i den professionella förskolläraryrollen.

3.1 Definitioner

Ansvar

Ansvar har beskrivits och definierats på många olika sätt enligt Johansson (1998), några viktiga exempel är:

- Ansvar är att kräva ansvar av någon eller ställa någon till ansvar.
- Ansvar är att någon har skyldighet att stå till svars för sitt görande och låtande.
- Ansvar är en juridisk förpliktelse att stå svar det menas att bära de juridiska förpliktelserna och se till att handlande sker i enlighet med vad lagen säger.
- Ansvar betecknar en situation där någon har ”svara an” och redogör för sin handlande.
- Ansvar inom organisationsteori betyder att bl.a. att den som har makt bör uppträda för omgivningen på hedervärdigt sätt (Johansson, 1998, ss.45- 60).

Det finns flera definitioner av ansvar, men det gemensamma är att man har ansvar för något och en skyldighet att se till att ett handlande sker och att en handling redogörs. I studien används begreppet *det nya kravet*, med det menar vi det nya ansvaret som riktas mot förskollärarna i den reviderade läroplanen.

Ledarskap

Enligt Nationalencyklopedins ordlista (1993, s.185) är definitionen av ordet ledarskap både formellt och informellt. Den formella ledaren har ansvar i att få med gruppen att arbeta mot samma mål och riktningar. Förskolläraren kan komma att få ett ledarskap i arbetslaget då förskolläraren *ansvarar* för den pedagogiska verksamheten.

3.2. Förskolans första styrdokument, Lpfö98

Förskolan har sen 1998 haft styrdokumentet, Lpfö98 som innehåller mål och riktlinjer för det pedagogiska arbetet på förskolan. Målen i läroplanen anger inriktningen och det ska garantera en önskvärd kvalitetsutveckling på förskolans pedagogiska verksamhet. I riktlinjerna beskrivs ansvarsfördelningen i förskolan. Det talar om vem som har ansvaret och vad man ansvarar för. Rubrikerna i riktlinjerna vänder sig till alla som arbetar på förskolan och det *särskilda ansvaret* i den pedagogiska verksamheten har arbetslaget. I ett arbetslag arbetar förskollärare och barnskötare med ett gemensamt ansvar enligt riktlinjerna i Lpfö 98 (Skolverket, 1998).

3.3. Arbetslaget i Lpfö 98

Förskolans modell med arbetslag kommer från barnstugeutredningen enligt Korpi (2006). Barnstugeutredningens syfte var att möta upp föräldrarnas ökade krav på barnomsorgen. Arbetet i utredningen var till en början främst riktad mot det pedagogiska innehållet och föräldrars tillgång till verksamheten. Innehållet i utredningen växte under många år innan betänkandet togs emot av regeringen 1972. Arbetslaget har sedan barnstugeutredningen varit en grund för det pedagogiska arbetet på förskolan. Arbetslaget skulle fungera som en demokratisk förebild för barnen i verksamheten (Korpi, 2006).

Förskolan fick sin första läroplan 1998 och i riktlinjerna tilldelades arbetslaget ett *särskilt ansvar* för den pedagogiska verksamheten. Det har inneburit att både förskolläraren och barnskötaren har delat ansvaret för verksamheten. I ett arbetslag idag arbetar förskollärare och barnskötare tillsammans, men även annan personal som bild-, drama- och musikpedagoger samt modersmåls lärare. En viktig del i en verksamhet enligt Lennéer- Axelson och Thylefors (2005, s. 207) är samarbetet. Själva tanken med ett arbetslag är att man samarbetar för att kunna nå ett gemensamt mål och ta tillvara på de resurser som finns i ett arbetslag.

3.4.1. Den nya skollagen – grunden för den reviderade läroplanen

Svenska förskolan regleras av lagstiftning och den nya skollagen träder i kraft den första juli 2011 samtidigt med den reviderade läroplanen. Skollagen utgör grunden för att förskolan nu förs in som en egen skolform under skolväsendet.

I arbetet med att föra in förskolan i skolväsendet var man tvungen att tydliggöra och definiera begreppen i skollagen. Det gjordes för att få en mer sammanhållande lag för båda skolformerna. Begreppet *elev* finns inte i förskolan utan förskolan har fått behålla sin definition, *barn*. Ett nytt begrepp för förskolan är *undervisning* som definieras i skollagen 1 § 3, ”sådana målstyrda processer som under ledning av lärare och förskollärare syftar till utveckling och lärande” och ”den verksamhet inom vilken *undervisning* sker”. Begreppet *undervisning* ska enligt Wiklund Dahl (2010, s.8) inte innebära att man ska ”förändra verksamheten eller arbetssätten” i förskolan. Förskolan ska behålla sin verksamhet och arbetssätt men istället öka målmedvetna processer genom alla vardagliga företeelser i förskolan. Det var viktigt att förtydliga dessa begrepp eftersom man ska omsätta lagen i förskolans verksamhet.

Enligt skollagen bedriver nu förskolan *undervisning*. Wiklund Dahl hävdar att i skollagen ”betonas att förskolans pedagogik där fostran, lärande och omsorg bildar en helhet” (2010, s.6) och kommer inte att förändras genom att förskolan blir en del i skolväsendet. I skollagen 8 § 2 skall förskolan erbjuda barnen en trygg omsorg, stimulera barns utveckling och lä-

rande. Förskolans verksamhet skall utgå från en helhetssyn på barnet, de behov som barnet har och utforma så att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet. Den svenska lagstiftningen har lagt det övergripande ansvaret för utvecklingssamtalen på förskolläraren. I skollagen 8 § 11, ges riktlinjer för fortlöpande samtal (utvecklingssamtal) som personalen ska genomföra med vårdnadshavaren om barnets utveckling och lärande. Samtalen ska föras minst en gång varje år (SFS 2010:800).

Statusen för förskolläraren skall höjas och ansvaret för barns lärande och utveckling skall vila på kunskaper som är tillägnade genom en akademisk utbildning. Regeringens mål ”att alla barn i skola och förskola skall undervisas av väl kvalificerade lärare och förskollärare” (Utbildningsdepartementet, 2010, 2010/11:20). Varje kommun får avgöra hur många förskollärare och annan personal får anställas, men det går inte att driva en förskola utan förskollärare (Utbildningsdepartementet, 2010, 2010/11:20).

I och med att förskolläraren får ett *särskilt ansvar* i den reviderade läroplanen, Lpfö 98 samt att det i skollagen 2 § 13 fastställs att huvudmannen för *undervisningen* skall ansvaras av en förskollärare med lämplig utbildning för *undervisning* (SFS 2010:800). För att garantera att rätt person har en lämplig utbildning införs lärarlegitimation för lärare och förskollärare. Nyutexaminerade läraren och förskolläraren kommer att granskas i sin yrkesutövning under ett år då deras kunskaper och förhållningssätt kommer att utvärderas för att ytterligare garantera lämpligheten. Införandet av lärarlegitimation kommer att ske från och med den första juli 2011 och kommer att gälla fullt ut den första juli 2012. Från och med 2012 kommer det att krävas att förskolläraren är legitimerad för sitt arbete inom förskolan (Utbildningsdepartementet, 2010, 2010/11:20).

3.4.2. Skolväsendet

Förskolan är en annan skolform som först inte direkt kunde överföras till skolväsendet utan det först diskuterades hur man skulle kunna utforma möjligheter till att införa förskolan som en skolform i skolväsendet. Genom den nya skollagen kan förskolan införas i skolväsendet, det var ett led i att sträva efter att reglera hela utbildningssystemet. Att förskolan nu ingår i skolväsendet betonar ytterligare att förskolan är en viktig del ”första steget i utbildningssystemet” enligt Wiklund Dahl (2010 s.6).

3.5. Förskollärarens ansvar i den reviderade läroplanen

I alla förskolor i Sverige kommer organisationen kring förskolan och förskolepersonalen att arbeta med att tolka målens innehåll och riktlinjer för att kunna tillämpa den nya läroplanen i förskolans verksamhet, som träder i kraft den första juli, 2011.

Efter att läroplanen, Lpfö98 varit förskolans styrdokument i över 10 år kommer det nu en reviderad läroplan med ett förändrat ansvarsuppdrag. Läroplanens namn ändras inte utan har fått en underrubrik, reviderad 2010. Normer och värden som anges i läroplanen är oförändrade. Innehållet av vissa mål har förtydligats, så som naturvetenskap, matematik, teknik, läs- och skrivutveckling. Den reviderade läroplanen har fått två rubriker i riktlinjerna med ett *särskilt ansvar* riktat till förskolläraren och ett till hela arbetslaget. Arbetslaget kvarstår men det tydliggörs att det är förskolläraren som har ett övergripande pedagogiskt ansvar för barns utveckling och lärande. Ett mål under rubriken, *Uppföljning, utvärdering och utveckling* har tillkommit där dokumentation och systematiskt kvalitetsarbete av förskolans verksamhet tydliggörs(Lpfö 98, Reviderad 2010, s.14).

Förskolechefen har fått en egen del i läroplanen med ett *särskilt ansvar*, för förskolans kvalitet, pedagogisk ledarskap och som chef för verksamheten (Lpfö 98, Reviderad 2010, s.16). I skollagen fastställs nu att det pedagogiska arbetet i förskolan ska ledas av en förskolechef, 2 § 9.

I riktlinjerna för den nuvarande läroplanen finns det två rubriker, en riktad till alla som arbetar i förskolan och en till arbetslaget. I den reviderade läroplanen har rubriken *alla som arbetar i förskolan* tagits bort. Innehållet under rubriken *alla som arbetar i förskolan* har flyttats till rubriken *arbetslaget ska*. Innehållet under den nuvarande rubriken för *arbetslaget*, har alla mål med textformuleringen *ansvara för* flyttats till den nya rubriken *förskollärarens särskilda ansvar*. Innehållet under rubrikerna *förskolläraren* beskriver ansvaret utifrån att ha ett helhetsperspektiv av förskolans pedagogiska verksamhet och arbetslagets innehåll beskriver ansvaret för var och en att tillsammans forma och genomföra det pedagogiska arbetet mot målen i läroplanen. Det som skiljer sig i ansvarsfördelningen är beroende på utbildning. Genomförandet är fortfarande gemensamt.

Övriga förändringar om förskollärarens *särskilda ansvar* är till exempel i *barns inflytande* där formuleras inte innehållet i riktlinjerna som ett ansvar utan som ett övergripande helhetsperspektiv för att se till att alla barn får inflytande i förskolans verksamhet (Lpfö 98, Reviderad 2010, s.12). I samverkan mellan förskolan och skolan har förskolläraren fått ett *särskilt ansvar* för att se till att samverkan sker med skolan (Lpfö 98, Reviderad 2010, s.14).

Ett nytt mål har tillförts i den reviderade läroplanen, *uppföljning, utvärdering och utveckling* av den pedagogiska verksamheten som bedrivs på förskolan (Lpfö 98, Reviderad 2010, s.14). Förskolläraren har det övergripande ansvaret för att varje barns utveckling och lärande följs upp, dokumenteras och analyseras. Utvärdering och analysen av utvärderingens resultat ger grunden till utvecklingsområden för verksamheten. Kravet att kvalitetsredovisa förskolans verksamhet utgör grunden för att tydliggöra processerna. Det handlar om att kunna utveckla bättre arbetsprocesser för att nå målen och om arbetet sker enligt läroplanens mål och intentioner. Förskolläraren ansvarar särskilt för att barn och föräldrar får ett inflytande och involveras utvärderingen av förskolans verksamhet (Lpfö 98, Reviderad, 2010, s.13).

Förskollärarna har genom den reviderade läroplanen fått två ansvarsområden, ett i arbetslaget och ett specifikt ansvar för sin egen yrkesgrupp i den pedagogiska verksamheten. De ska vara pedagogiska ledare i barngruppen samt i det egna arbetslaget.

3.6. Förskolans pedagogik

De svenska forskarna Gunilla Dahlberg och Hillevi Lenz Taguchi har inspirerats av Reggio Emilia där lyfts det kompetenta, nyfikna, aktiva och kritiska barnet med rättigheter fram. Utgångspunkten till det pedagogiska arbetet för kunskap och lärande är barns erfarenheter och tankar. Den pedagogiska praktiken bygger på reflektion, dialog och lärande, samtal, utforskande arbetssätt och delaktighet. Barns rättigheter att lära och bli lyssnade och barns identitet, värde och kommunikation utgör kärnan i pedagogiken. Lärandet ses som en kooperativ och kommunikativ handling. Den pedagogiska dokumentationen synliggör lärandeprocesserna till barn, pedagoger och föräldrar. Att synliggöra barns tankar med dokumentation bildar en helhet för förskolans verksamhet och föräldrarna inkluderas aktivt i barns lärande (Dahlberg & Åsen, 2007, s.191).

Enligt Säljö (2000, s.104) sker all lärande i interaktion mellan människor. Den kommunikativa förmågan hos människan gör att vi kan dela upplevelser och erfarenheter med varandra via språket. Utgångspunkten i sociokulturellt perspektiv är samspelet mellan grupp och individ. Lärandet sker i alla aktiviteter och miljöer där barnet vistas och är inte enbart koncentrerad till skolan/förskolan utan till helheten i de kulturer som barnet vistas under vardagen.

Att ha en helhetssyn på uppfostran och *undervisning* av barn är en förskolpedagogik som bygger på en god balans mellan barns behov och den vuxnas och samhällets behov. Förskolpedagogiken behöver teoretiska och praktiska kunskaper för att kunna planeras och genomföras. Pramling Samuelsson och Sheridan (2006, s.19) anser att förskolepedagogiken från början har utgått från barnens intressen och synen på barns lärande och kunskap. Synen på barnet får pedagogiska konsekvenser när de det är vuxna som i sin tur formar den pedagogiska verksamhetens innehåll och arbetssätt. Författarna hävdar att under förskolepedagogikens framväxt kan ses hur förskolans uppdrag har utvecklats och förtydligats samtidigt alltmer inriktat mot individen och samhället. Författarna för fram att i förskolans läroplan har mål och riktlinjer uttryckts tydligt och klart (Pramling Samuelsson & Sheridan 2006).

3.7. Pedagogisk kvalitet

I förskolepropositionen, *Kvalitet i förskolan* som lämnades till riksdagen 2004 togs det upp frågor som rörde ett ställningstagande till förskolans roll i den kommande skollagen. Ett arbete gjordes för att lagstifta de olika personalkategorierna och där fastslogs att det skulle finnas förskollärare på varje förskola samt att det i ett arbetslag kunde ingå barnskötare eller annan personal. Skolverket fick i uppdrag att utarbeta allmänna råd för kvalitén i förskolan. Nu fick förskolan ett krav att kvalitetsredovisa sin verksamhet.

Kvalitet innebär enligt skolverkets allmänna råd ”hur en verksamhet svarar mot nationella mål, krav och riktlinjer” (Skolverket, 2005, s.9). De angivna målen att sträva mot i läroplanen är utgångspunkten till allt kvalitetsarbete i förskolan. Kvalitet i förskolan handlar därmed om hur väl förskolan svarar mot dessa mål, krav och riktlinjer samt hur verksamheten kan utvecklas. Pramling Samuelsson och Sheridan (2006, s.115) anser att pedagogisk kvalitet syftar på att den pedagogiska processen skapas i mötet mellan barnet och förskolläraren, och förskollärarens kompetens gentemot barnen. Författarna förklarar pedagogisk kvalitet som förskollärarens medvetenhet att sträva mot och skapa en pedagogisk verksamhet som erbjuder goda möjligheter för barnens allsidiga utveckling. Pramling Samuelsson och Sheridan (2006, s.118) hävdar att kvalitet i förskola har olika perspektiv. Det första perspektivet är att den kan utgå från diskussion mellan alla som är verksamma i förskolan. Det andra perspektivet utgår ifrån kunskaper och teorier om barns utveckling och lärande.

Enligt Sheridan och Pramling Samuelsson (2009) visar forskningen att förskolans kvalitet ser olika ut att det finns förskolor med låg respektive hög kvalitet. De flesta av förskolorna har enligt författarna en ”medelgod kvalitet” men det är stora variationen mellan förskolorna och det ”visar att det finns områden att arbeta med” (s.13). Att peka ut enskilda kvalitetsaspekter som mer betydelsefulla än andra är mycket svårt anser Sheridan och Pramling Samuelsson till exempel om lärandemiljön är av hög kvalitet med mindre barn i barngruppen så är det ingen garanti att kvalitén är hög. Det är en möjlighet och en förutsättning för att kunna nå en hög kvalitet men ingen garanti.

I Sheridans och Pramling Samuelsson (2009) bok, *Barns lärande – fokus i kvalitetsarbetet* beskrivs de olika processerna för ett systematiskt kvalitetsarbete i förskolans verksamhet. Författarna beskriver kvalitetsaspekter utifrån ”fyra övergripande dimensioner, samhälls-

lärar-, barn- och verksamhetsdimensionen” som i sin tur delas in i ”struktur-, innehålls-, process- och resultat kvalitet”. De fyra dimensionerna flyter in i varandra och i arbetet med ett systematiskt kvalitetsarbete ska alla dimensionerna finnas med, i till exempel planering och genomförande samt innehålla de olika aspekterna av kvaliteter (Sheridan & Pramling Samuelsson, 2009, ss.19- 102).

3.8. Pedagogiskt ledarskap

Hur ledaren leder det pedagogiska arbetet i arbetslaget är av mycket stor betydelse för hur verksamheten kommer att utvecklas. Ledarens uppgift är att se till att målen för verksamheten uppnås. Hur ledaren når målet beror på ledarens förhållningssätt i ledarskapet. Enligt Stensaasern och Slettas (1997) är ledaren mycket central i en organisation. Ledaren har ett ansvar för verksamheten och resultatet. Arbetet måste organiseras och genomföras. Handlingar ska leda till enligt författarna att gruppen ska uppnå målen för verksamheten. Om gruppen presenterar ett bra resultat beror det på den goda sammanhållningen i gruppen.

Enligt Rubenowitz (2004, s.125) beskrivs ledare och chef som två olika former av ledarskap. Ett ledarskap handlar mer om en förmåga att få andra att uppnå mål och syfte. Ledaren får sin makt underifrån. Ledaren ska helst vara en positiv förebild, stötta och utveckla sina medmänniskor. När ledarskap beskrivs är det enligt Ohlson (2001) att ha ett ansvar för något. Ledaren ska veta för vem, vart det leder och hur det ska göras. Oftast har en formell ledare fått uppdraget på grund av en speciell utbildning.

Braw (1990) beskriver ledarskapet som en konst.

... ett kunnande, en färdighet, som man inte tillägnar sig enbart genom teoretiska studier utan främst genom att tillgodogöra sig en tradition, dvs. en samlad erfarenhet, och göra den till sin genom att förena den med sin egen personlighet (s.125).

Enligt Ohlson (1996, s.108) finns det flera faktorer som kan påverka det pedagogiska ledarskapet. En pedagogisk ledare kan påverka sina medarbetare genom ledarens erfarenheter, kunskaper och även med sitt humör. En bra ledare skall enligt Ohlson (1996) vara tydlig och ödmjuk i sitt ledarskap.

Idag ser det olika ut i arbetslagen. I vissa arbetslag kan det finnas tre förskollärare medan det i ett annat arbetslag finns en förskollärare. I vissa arbetslag har det dessutom varit svårt att rekrytera förskollärare enligt Schmieder (2010, s.6), och det bakåtliggande orsaker går vi inte närmare in på men att det finns arbetslag som helt saknar utbildade förskollärare.

Enligt Granberg (2008) för att ett arbetslag ska fungera finns det tre sidor som behöver förklaras tydligt och lyftas i arbetsgruppen för att den ska bli så effektiv som möjligt och kan uppnå sina mål. De tre sidor som författaren menar är ” gruppens uppgift, hur gruppens ska ledas och hur samspelet ska ske”(s.117).

Förskolläraren arbetar i en lärande organisation och enligt Malten (2000) är ett pedagogiskt ledarskap ett passande namn. Ett pedagogiskt ledarskap kan förklaras som en ”integration av några ledardimensioner som inriktar sig på mål, relationer, förnyelse, situation och etik”(s.170). Malten (2000, s.8) har förklarat ledarskapet som att leda andra i mål och definierar ordet ledarskap som att ledaren kan inspirera andra så att de tillsammans kan nå det bestämda målet.

3.9. Förskolläraryrollen

Enligt Kihlström (1998) har förskollärares roll utvecklats under 1900-talet. Barnträdgårds ledarinnorna var utbildade och skulle ha vissa egenskaper som till exempel tålmod och vara glada. De skulle arbeta för det individuella barnet samt att vara en bra förebild. I Fröbels pedagogik var det ledarinnornas ansvar att leda barnens arbete den har utvecklats genom att barnen fått mer och mer frihet (Kihlström, 1998).

Wallskog (1999, s.92) hävdar att förskolläraren ska var medveten om att arbetet i förskolan påverkar barnens framtid. Det är förskollärarens förhållningssätt i deras samspel med barnen som påverkar barnen. Författaren betonar att förskolan inte är en plats för att förvara barn utan en plats där omsorg, lärande och utveckling sker. De viktigaste faktorer enligt Wallskog (1999) i förskollärarens yrke är att skapa goda relationer till barnen och deras föräldrar så att föräldrarna kan känna att deras barn är i trygga händer. Förskollärarens kompetenser och attityder är oerhört viktiga enligt Sheridan, Pramling Samuelsson och Johansson (2010, s.28) för barnens vistelse i förskolans verksamhet. Det innebär enligt författarna att förskollärarens *kunskaper om barnen, hur barnen lär sig och vad barnen behöver för kunskaper* som är avgörande för att kunna ge barnen möjligheter för att trivas, känna sig trygga, lära sig och utvecklas.

Pramling och Sheridan (2006, s.140) betonar att stor del av förskollärarna har kunskaper och erfarenheter som de kan utveckla vidare med nya kunskaper. Utveckling kan ske genom att förskollärarna uppdaterar sig med ny forskning om nyare teorier om barns lärande och utveckling samt att reflekterar över sin egen roll som förskollärare. Enligt författarna bör förskollärarna dessutom reflektera över sin egna roll i barnens lärande och utvärdera sitt arbete för att se vad som behöver förändras. Förskolläraren ska kunna ta upp diskussioner om barnen, verksamheten och arbetslagets relationer till diskussion med arbetslaget. Detta ska ske genom att observera, diskutera och notera vad som sker i det pedagogiska arbetet. Samarbetet mellan de olika yrkesgrupper behövs för att förskolan ska klara de mål som står i läroplanen och för att främja barnens allsidiga lärande (Pramling & Sheridan, 2006).

I den internationella forskningen, *Early Childhood Professionals, Leading today and tomorrow* beskrivs förändringar i den professionella lärarrollen som att den har gått från en romantisk syn på att vara förskollärare till medveten lärarroll med högre krav på kunskaper.

The study of roles and responsibilities in early childhood has shifted the focus from teachers' personal characteristics to teacher performance and more recently to the study of thought processes, looking at teachers' beliefs and the values that guide their decision-making (Ebbeck, 2003, s. 7).

Enligt Ebbeck (2003) har förskolläraryrollen förändrats från personliga egenskaper till förskollärarens förhållningssätt i deras profession som lärare.

I den tidigare svenska forskningen har Kihlström (1998) studerat pedagogiskt arbete inom förskolan och beskriver förskollärarnas tolkningar om sin yrkesroll som : *fokus att ta hand om, fokus på att utveckla* och *fokus att lära*. Hon fann i sin studie en tydlig tendens med att de förskollärare som hade den senaste utbildningen såg lärande av innehållet från en mer didaktisk dimension i sitt arbete än tidigare.

3.9.1 Sammanfattning

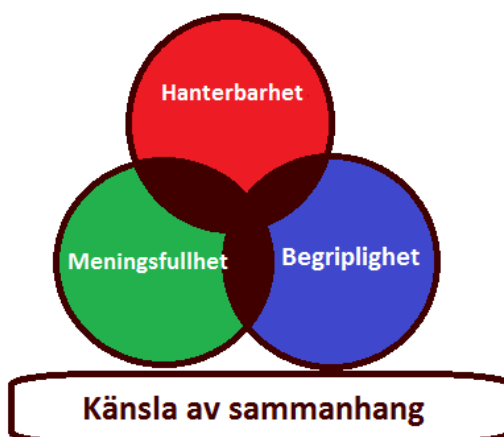
Samhället ställer allt större krav på skola och utbildning och det har medfört att det även ställs högre krav på dem som ansvarar för utbildningen och *undervisningen* i förskola och skola. Den nya skollagen och den reviderade läroplanen ska uppfylla samhällets krav på skolan och utbildningen för att garantera att kvalitén höjs i verksamheterna. För att uppfylla kraven har förskolläraren fått ett *särskilt ansvar* i den reviderade läroplanen. Det är förskolläraren med sin akademiska utbildning som har fått högre kunskaper för att kunna utveckla förskolans pedagogiska verksamhet. Det kan innebära ett ledarskap både i barngrupp och i arbetslag.

4. Teori

Vi har valt att pröva en tänkbar modell, ett verktyg för ett ledarskap som en teori. Vi tar upp Antonovskys teori om KASAM, ett hälsosamt ledarskap. Enligt Hanson (2010) passar den utmärkt för ledarskapet då den både håller ihop gruppen, får med sig gruppen samt att gruppen når sitt mål med sin ledare mot ett hälsosamt tillstånd.

4.1. KASAM

Den amerikanske professorn och forskaren inom medicinsk sociologi Antonovsky ansåg att människan under hela sin uppväxt utsätts för olika påfrestningar i livet, någon dör, förlorar ett jobb eller tappar fotfästet i sin tillvaro. Det som intresserade Antonovskys var att studera vad som är hälsa och vad som påverkar till att ha hälsan i behåll, trots livets påfrestningar. Istället för att forska om det sjuka ville han studera om det friska (Antonovsky, 2005).

Figur: Känsla av sammanhang hämtad i Hanson (2010, s.65).

Antonovskys teori om KASAM, *en känsla av sammanhang, sence of coherence*, som delas in i tre delkomponenter, ”meningsfullhet, begriplighet och hanterbarhet” (s. 80). De olika delkomponenterna rangordnas inte men de är betydelsefulla för de bygger tillsammans, *en känsla av sammanhang*, KASAM enligt Antonovsky (2005).

Meningsfullheten är en komponent i KASAM vilket Antonovsky (2005, s.81) definierar, något att bry sig känslomässigt om. Det handlar om en vilja av motivation och engagemang. Det handlar också om att få vara delaktig i något för att kunna känna meningsfullhet. Enligt författaren finns det alltid en mening med vad människan gör och en mening med att vilja lägga ner energi på utmaningar i livet. Antonovsky betraktade i efterhand, *Meningsfullheten* som en motivationskomponent (s.45). När människan väljer mellan att göra och inte göra baseras ofta valet på om det är meningsfullt.

Hanterbarhet är en komponent i KASAM vilket enligt Antonovsky (2005, s.45) innebär, vilka resurser personen har för att kunna uppfylla de krav som ställs på individen. Det kan handla om både yttre och inre resurser för en individ. Det kan handla om tid, kunskaper och hur människan själv hanterar den situation han/hon har hamnat i.

Begriplighet är en komponent i KASAM vilket Antonovsky (2005, s.44) syftar på upplevelsen av det yttre. Förstår människan vad som händer och varför det händer. Det är den individuella upplevelsen och förståelsen av händelser som sker i omvärlden. Det som är begripligt kan förstås och det kan sedan motivera människan till att anta en utmaning.

Vi har sammanfattat Antonovskys (2005, ss.44-81) teori med följande:

- *En känsla av meningsfullhet* besvarar frågan varför. Kan människan förstå varför så skapar det en mening för honom/henne.
- *En känsla av hanterbarhet* besvarar frågan hur det ska göras. Kan människan besvara hur, kan hon/han göra det.
- *En känsla av begriplighet* besvarar frågan vad. Förstår människan vad som ska göras då kan hon/han göra det.

De tre komponenterna bygger på människans känsla av att tillhöra och förstå ett sammanhang. Enligt Hanson (2010) handlar teorin KASAM om en förståelse mellan människan och sammanhanget.

I förskolans verksamhet behövs hela arbetslaget för att kunna nå upp till målen i den reviderade läroplanen. Förskolläraren har fått ett ansvar vilket kan komma att leda till att förskolläraren får ett ledarskap i arbetslaget. Det kan komma att få betydelse för alla i arbetslaget att förstå varför, hur och vad de kan komma att ha för olika ansvarsuppdrag i den nya läroplanen. I implementeringsfasen kan det vara viktigt att skapa *en känsla av meningsfullhet* där alla kan få en förståelse för ansvarsuppdraget så att varje individ kan känna en mening med sitt arbete. Det kan även vara viktigt att diskutera och reflektera på vilket sätt det nya kravet kan komma att genomföras och vilka resurser som kan finnas för både förskolläraren och arbetslaget. Det kan ge varje individ en känsla av *begriplighet* och *hanterbarhet*. Det kan leda till en större känsla av sammanhang, vilket i sin tur kan påverka arbetslaget mot en positiv utveckling i den kommande förändringen.

5. Metodologisk utgångspunkt

Stukat (2005) anser att när ett område är nytt som är tänkt att studeras kan den kvalitativa metoden vara att föredra. Den kvalitativa metodens möjligheter är att upptäcka fenomenet i det okända. Det *särskilda ansvaret* i den reviderade läroplanen har ännu inte *implementerats* i verksamheten.

Vi har i undersökning använt två metoder, kvalitativ och kvantitativ metod med två olika verktyg, intervju och enkät. Vi presenterar metoderna i två delar, del 1 kvalitativ och del 2 kvantitativ.

Syftet med del 1, är att få en insyn i förskollärarnas olika sätt att tolka det *särskilda ansvaret* i den reviderade läroplanen. I resultatet blir de olika dimensionerna kända vilket ger oss möjlighet att gå vidare med en kvantitativ undersökning.

Syftet med del 2, är att reda på hur vanligt förekommande de olika tolkningarna av det *särskilda ansvaret* är. Med det menar vi att det vi nu vet från del 1 från undersökningen kan vi använda för att ta reda på hur vanligt förekommande det är i del 2 av undersökningen.

Vi börjar beskriva del 1, den kvalitativa metoden och går sedan vidare med del 2, den kvantitativa metoden och avslutar med forskningsetiska principer.

5.1. Kvalitativ metod

I den första delen av undersökningen beskrivs urvalet, genomförandet, datainsamling av materialet och kvalitativ analys.

I den kvalitativa intervjun får forskaren ett unikt tillträde till människors upplevelser av levda värden och hennes relation till den menar Kvale och Brinkmann (2009). Syftet med undersökningen är att ta reda på förskollärares tolkningar av det *särskilda ansvaret* i den reviderade läroplanen. Undersökningen är kvalitativ då vi har intervjuat förskollärare och resultatet är grundad på verbala utsagor från deltagarna. I den kvalitativa metodens natur är det utvalda händelser som studeras förklarar Thurén (2007, s.22).

5.1.1 Urval

Undersökningen riktar sig till förskollärare verksamma i förskolan. Vi lottade ut tre stadsdelar och lottade sedan ut förskolor och avdelningar som skulle delta i undersökningen. Vi ringde till de utlottade avdelningarna och frågade om förskolläraren var intresserad att delta i undersökningen. Urvalet består av 10 förskollärare verksamma i förskolans verksamhet.

5.1.2. Genomförande av intervju

Vi formade frågor som kunde besvara undersökningens syfte. Vi genomförde två provintervjuer för att försäkra att frågorna besvarade syftet. Efter första provintervjun förbättrades frågorna så att syftet och frågeställningarna besvarades (se bilaga 1). Vid den andra provintervjun förbättrades resultatet och denna intervju kunde därför användas i studien.

Vi valde att begränsa undersökningsområdet till några stadsdelar. Vi lottade ut tre stadsdelar och 10 förskolavdelningar. Det gjorde vi för att alla ska få samma möjlighet till att kunna

delta i undersökningen. Björkdahl Ordell (2007a, s.86) anser att alla ska ha fått samma förutsättning och möjlighet att kunna delta i en undersökning. För att få information om vilka förskolor och avdelningar som finns i stadsdelarna använde vi oss av en telefonlista. Antalet respondenter som deltar i studien med intervjuer är 10 förskollärare. När lotning var klar kontaktades respektive förskola via telefon. Vid den personliga telefonkontakten med förskolläraren informerades vi om studien och syftet med undersökningen samt frågade förskolläraren om hon/han ville delta i studien. Vid telefonkontakten informerades vi även förskolläraren om de etiska principerna som vi ska följa i studien. Vid den personliga kontakten gav vi respondenten möjlighet till att kontakta oss vid behov samt att vi bokade tid för intervjun. Vid telefonkontakten tillfrågades förskolläraren om vi fick spela in intervjun. Vi överlämnade en skriftlig information och missivbrev till förskolläraren genom ett personligt besök på förskolan (se bilaga 2).

Intervjuerna genomfördes på respektive förskola efter avtalad tid med förskolläraren i deras egna bekanta miljö. Larsson (1986) menar att grundfrågorna skall vara tydliga och lika vid varje intervju. Vi använde öppna fasta frågor med följdfrågor för att ge den intervjuade möjligheten att kunna utveckla sina svar. Ett kvalitetskriterium för en intervju enligt Kvale och Brinkmann (2009) är den grad intervjuaren följer och klargör meningar i relevanta aspekterna av svaren. Med det menar vi att då får forskaren en omedelbar bekräftelse av respondenten om tolkningen av svaret stämmer med respondentens tolkning. I intervjun ställdes en fråga i taget och därefter besvarade deltagaren frågan. Respondenten fick tid att tänka och berätta klart innan vi ställde följdfrågor. När respondenten får tid att utveckla sina svar ger respondenten mer nyanserade och detaljerade beskrivningar om fenomenet.. Vi var två vid varje intervjutillfälle för att försäkra oss om att syftet blir besvarat. En ställde frågor och en lyssnade på svaren och ställde följdfrågor. Arbetsfördelningen under studien faller sig naturligt då vi är tre att två deltar i intervjun och en transkriberar inspelade intervjuer till text. Vi använde H2Zoom, ett digitalt inspelningsverktyg, för att underlätta transkriberingen, och för att ge deltagaren full uppmärksamhet och för att kunna skapa dialoger utan avbrott (Kvale & Brinkmann, 2009). Kontinuerligt under hela processen med intervju och transkribering har vi reflekterat och diskuterat för att kunna förbättra förhållningssättet vid följande intervjuer. Med det menar vi inte att vi har förändrat några frågor under pågående intervjuer, utan det handlar om att kunna utveckla rollen som intervjuare.

5.1.3. Kvalitativ analys

Enligt Larsson (1986) är det forskaren som gör en kvalitativ analys av det insamlade materialet och tolkar innebörden i intervjupersonernas utsagor. Det centrala för en kvalitativ metod är enligt Larsson att finna karaktäriseringar av gestaltningar om ett fenomen i omvärlden genom att finna de kategorier som bäst kan beskriva sammanhanget i omvärlden.

Vi började med att analysera förskollärarnas tolkningar om det *särskilda ansvaret*. Först lyssnade vi på intervjuerna och transkriberade utsagorna till textform. Vi läste sedan transkriberingarna för att försöka hitta mönster som vi sedan bildade olika kategorier av. Det gjorde vi för att hitta det centrala, kärnan ur varje deltagarens utsaga, som Kihlström (2007a) menar att man i analysen skall lyfta människors olika sätt att tänka och hur de erfar ett fenomen.

Stukat (2005, s.19) beskriver att om det undersökta området är nytt, kan det vara bra ”att göra en explorativ undersökning”, och han fortsätter då med att tillägga att resultatet ofta innehåller ”ett brett och svepande perspektiv”, och då kan det vara svårt att dra tillförlitliga slutsatser. Det *särskilda ansvaret* har inte förskolläraren haft förut utan har delat det med sitt arbetslag. Förskollärarens tolkningar av det kommande uppdraget kan i nuläget uppfattas

som bred och omfattande men det öppnar nya vägar för kommande forskningar med en mer inriktad fokus område.

5.1.4. Reliabilitet

Reliabilitet handlar om metodens tillförlitlighet med tydliga beskrivningar av undersökningens alla delar, enligt Kihlström (2007b) så att andra forskare kan följa och förstå resultatet för undersökningen. Att spela in intervjun är ett sätt att kunna garantera tillförlitligheten i en undersökning. Vi valde att använda oss av H2Zoom, ett digitalt inspelningsverktyg, för att kunna ägna vår uppmärksamhet till deltagaren och ställa följdfrågor. Genom att spela in intervjun fick vi en mer korrektare transkribering av deltagarnas utsagor, vilket ökar tillförlitligheten till studien. Vi var tre personer som gjorde undersökningen vilket enligt Kihlström (2007b) kan ses som reliabilitets ökande faktor för att då kunde vi observera varandra i undersökningens varje fas. Vi var två personer vid varje intervju, vilket enligt Kihlström (2007b) ökar reliabiliteten för undersökningen. Varje kategori ska efterföljas med ett citat från intervjun där förståelsen av beskrivningskategorin fördjupas. Om samma undersökning görs senare kan resultatet ändras, för att den reviderade läroplanen träder i kraft först den första juli 2011, och därmed är det enbart tolkningar av läroplanen som är möjliga för tidpunkten vid den här undersökningen.

5.1.5. Validitet

För en undersökning skrivs ett syfte och validitet handlar att försäkra sig om att arbetet med undersökningen görs så att det besvarar enbart det beskrivna syftet (Kvale & Brinkmann 2009). Med det menar vi bland annat att det är viktigt att välja rätt metod och verktyg för undersökningen så att syftet bäst blir besvarat. Till exempel kan vi inte få vårt syfte besvarat genom en observation, vilket faller sig ganska naturligt då det särskilda ansvaret inte går att observeras i verksamheten.

Validiteten ökar genom att vi använt oss av att spela in intervjuerna, för att hålla transkriberingen så korrekt som möjligt, och att vi då har kunnat citera respondenterna ordagrant i resultatet. Kvale och Brinkmann (2009) beskriver att ett kriterium för validitet handlar om en valid översättning av utsagorna från intervjun till skriftligt språk.

Validiteten i en undersökning ökar genom att pröva sina intervjufrågor innan undersökningen. Det är viktigt att tänka på formuleringarna av frågorna så att syftet för undersökningen blir besvarat. Urvalet för undersökningen hänvisas till förskollärarna som är yrkesverksamma i förskolans verksamhet. I undersökningen gjordes två prov intervjuer. Lantz (2007, s.60) menar att det är bra att provintervjua personer som tillhör samma yrkesgrupp. Efter första provintervjun förbättrade vi förhållningssättet att intervjuja samt att vi förbättrade vissa frågor. Den andra provintervjuns resultat förbättrades så att syftet blev besvarat. Vi kunde då använda oss av de ställda frågorna i studien. För att kunna formulera frågor är det viktigt att tänka på att vi skaffat oss kunskaper om det valda området. Vi har läst förslaget till den nya läroplanen för att skaffa oss kunskaper om området som vi vill undersöka. De fasta frågorna som vi ställde under intervjun bifogar vi som en bilaga, så att andra kan ta del av dem för att kunna följa och förstå undersökningen (se bilaga 1).

5.2. Kvantitativ metod

Här beskrivs urvalet, genomförandet, datainsamlingen av materialet, kvantitativ analys med bortfallsanalys samt reliabilitet och validitet för den kvantitativa studien.

Enligt Dimenäs (2007) kan enkäten användas som redskap för att samla information om ett fenomen. Det är svårt att veta vilka frågor som ska formuleras och ställas i en enkätundersökning om området ännu inte är känt. *Det särskilda ansvaret* som tilldelats förskollärarna i den reviderade läroplanen har ännu inte implementerats i förskolans verksamhet. När ett område inte är så känt, kan en studie med en annan metod, inskaffa tillräckligt med information för att kunna formulera frågor till en enkätundersökning. I del 1 av studien med intervjuer fick vi mer kunskaper om området som vi kunde använda oss av för att formulera frågor. Vi reflekterade över vilka de intressanta tendenserna var ur resultatet från del 1 med intervjuer. Det väckte ett intresse att ta reda på hur vanligt förekommande förskollärarnas tolkningarna var om *det nya kravet*, i den reviderade läroplanen.

I den kvantitativa metoden får vi möjlighet att ta reda på hur vanligt förekommande de olika tolkningarna är om det särskilda ansvaret. Antalet deltagare i del 1 med intervjuer är 10 förskolskollärare och genom att vi gör en enkätundersökning ökar vi antalet förskollärare som får möjlighet att delta i undersökningen. Enligt Stukat (2005) är det med en enkät vi kan nå fler förskollärare under en kortare tid och det ökar trovärdigheten i resultatet.

Den kvantitativa metoden syftar till att samla in information och presentera resultatet i form av siffror. Enkäten är ett av verktygen som kan användas för att samla in informationen. Den kan utformas så att den innehåller fasta frågor och svar eller tillåta respondenten att skriva kommentarer. Om respondenten besvarar frågorna genom att skriva kommentarer är den av kvalitativ natur. Trost (2007) beskriver att enkäten är av kvantitativ natur om resultatet presenteras i form av siffror och statistik. Presenteras resultatet i form av kommentarer är den även av kvalitativ natur. Det mätbara resultatet som vi presenterar är i form av siffror och tabeller.

5.2.1. Urval

Enkätundersökningen vänder sig till förskollärare som är verksamma inom förskolan. I den första delen av studien med intervjuer lottades tre stadsdelar ut till att delta i undersökningen. Inför den kvantitativa studien togs resterande stadsdelar med och sex förskolor lottades ut i respektive stadsdel. Vi ringde upp avdelningarna på de utvalda förskolorna, berättade om studien, och bad att få prata med en förskollärare. Respektive förskollärare informerades om syftet för studien, de etiska reglerna som ska följas och vi frågade om förskolläraren ville delta i undersökningen. Om den tillfrågade förskolläraren tackade nej upprepades lottningen och en annan förskollärare tillfrågades. Vid telefonkontakten med förskollärarna, tackade 37 förskollärare nej till att delta i enkätundersökningen. I det slutliga urvalet är inte alla stadsdelar representerade med sex förskollärare. Enkätundersökningen skickades ut till 102 förskollärare som tackade ja till att delta i undersökningen varav 55 förskollärare besvarade enkäten och deltog i undersökningen.

5.2.2. Genomförande av enkätundersökning

Vi formulerade ett missivbrev som senare las in i enkätundersökningen (se bilaga 3).

Från intervjuerna med förskollärarna fann vi olika tolkningar av *det särskilda ansvaret* som till exempel möjligheter och förändringar i deras yrkesroll, vad den nya rubriken skulle innebära för förskolans verksamhet, beskrivningar av ansvarsfördelning och vilka behov av förutsättningar som krävs för att möta det nya kravet.

Vi grupperade de olika tendenserna och omformulerade det till påståendesatser. Enligt Trost (2007) ska enkäten utformas så att den inte tröttnar ut respondenten med långa krångliga textformuleringar i frågor och svar, risken är då stor att respondenten inte vill genomföra sitt deltagande. Arbetet med att formulera frågor i en enkät är av stor betydelse för hur resultatet blir för studien. Vi arbetade med formuleringarna av frågorna och svarsalternativen och diskuterade igenom vilka svar vi skulle kunna få i resultatet.

Vi undersökte och diskuterade vilken form av enkäter som skulle användas, enligt Trost (2007) finns det flera olika former av enkäter. Vi valde internetenkäten för att få ett större underlag på kort tid, programvaran för att skapa enkäten heter SurveyMonkey.

När man skapar en internetenkät enligt Hultåker (2007, s.131) är det viktigt att tänka på att respondenten kan se hela frågan med alla svarsalternativ i sin bildskärm. I den här delen av arbetet förhandsgranskade vi enkäten varje gång när vi förändrade något i avsnittet för att reflektera över helhetssynen på avsnittet. Enkäten har öppnats på flera olika datorer för att försäkra oss om att hela frågeavsnittet syns på bildskärmen.

En viktig aspekt att tänka på enligt Trost (2007) är hur enkäten ser ut och hur respondenten kan uppleva enkäten. Det handlar om det valda ämnet, layouten, frågornas formuleringar, språket och tydligheten i enkätens struktur, ordningsföljd och val av frågor och vilka svarsmöjligheter som ges till den som deltar. Med det menar vi att vi kontinuerligt förhandsgranskade enkäten och försökte inta respondentens perspektiv. Svarsalternativen i enkäten är fasta vilket betyder att deltagaren väljer bland de fasta svarsalternativen eller i vilken grad de instämmer med påståendet. Vi diskuterade strukturen i enkäten och placerade frågor i ordningsföljd. Enligt Trost (2007) styrs deltagarens tankebanor av frågorna som ställs och det kan vara bra att inte ställa vissa frågor efter varandra. Med det menar vi att vi intar respondentens perspektiv och följer strukturen i frågeföljden för att minska misstolkningar av frågor.

Under processen med enkäten har handledaren, fått ta del av missivbrev och enkätfrågor. Vi har tillfrågat valda förskollärare om att granska frågorna i enkäten och de har lämnat synpunkter. Vi har då kunnat förbättra enkäten innan vi slutligen skickade ut den till 102 respondenter (enkäten kan ses bilaga 3).

5.2.3. Datainsamling

Programvaran för enkätundersökningen är SurveyMonkey. Programvaran samlar in alla svar automatiskt. Resultatet presenteras i form av siffror och staplar med ett kostnadstillägg går det att få resultatet i tabellform. Vi har valt att inte betala för tjänsten utan sammanställer själva resultatet i tabeller. Kommentarer presenteras i skriftform. De förskollärare som deltagit i undersökningen kan inte identifieras och enskilda svar går inte att urskiljas från andra.

5.2.4. Analys

Data i enkätundersökningen har automatiskt sammanställts i siffror. I analysen enligt Johansson och Svedner (2006) krävs det matematiska kunskaper i statistik för att kunna om-

vandla siffror till tabeller vilket vi författarna av studien har lite erfarenhet av. I vår analys har vi använt oss av programvaran Excel för att sammanställa data med text och antal svar så att vi i nästa steg kan föra in det i ett diagram. Vi undersökte vilken form av diagram eller tabell som lämpade sig bäst för studien när vi slutligen ska presentera resultatet för undersökningen. Med det menar vi att det ska vara lätt att läsa och förstå resultatet. Enligt Trost (2007) är det viktigt att inta läsarens perspektiv.

Enligt Björkdahl Ordell (2007a, s.92) är det vanligt att i en enkätundersökning samla mer information än vad som behövs. Tolkningarna om *det särskilda ansvaret* har varit brett och innehållsrikt. När vi analyserade frågorna innan vi skickade ut dem till respondenten ansåg vi att det fanns en risk med att begränsa frågorna alltför mycket och en risk med att ställa för många frågor.

I analysen av svaren från respondenterna tolkade vi först svaret för att bedöma om frågorna kunde ha misstolkats. En av de ställda frågorna i undersökningen tolkade vi i resultatet som svårtolkad i analysen. Vid den här delen av arbetet tillfrågades en förskollärare om förskolläraren ville ta del av resultatet och lämna synpunkter. Vi kom fram till samma slutsats att resultatet för frågan var svårtolkat och vi valde att ta bort frågan i presentationen av resultatet för studien.

Vi har analyserat de olika svaren på påståendena i enkäten och i nästa del av arbetet med att analysera har vi reflekterat över omfattningen av materialet som vi ska presentera. Enligt Stukat (2005) behövs inte all form av data presenteras i tabeller i resultatet. Vi presenterar i resultatet delar av enkätundersökningen och resultaten som helhet i en bilagan (se bilaga 4).

5.2.5. Bortfallsanalys

Vi kontaktade personal på 139 avdelningar, varav 102 förskollärare tackade ja till att delta i enkätundersökningen. Det totala bortfallet för enkätundersökningen var 84 förskollärare och 55 förskollärare deltog i enkätundersökningen.

Enkätundersökningen genomfördes under mitten av december månad fram till mitten av januari. Orsakerna till bortfallet vid telefonkontakten var flera som att förskolläraren redan hade börjat sin ledighet och kunde inte tillfrågas, att det inte fanns tid till att besvara enkäten, hög arbetsbelastning vid tidpunkten för enkäten, inte läst den reviderade läroplanen, och att den inte implementerats i verksamheten samt att de inte fick delta i undersökningar för sin ledning utan att fråga och ledningen kunde inte kontaktas.

Vi fick tacka nej till ett deltagande då förskollärarna i en enhet föreslog att det skulle besvara enkäten tillsammans i grupp. Vi gjorde en bedömning av att svar i grupp inte kan ses som fördelaktigt för studien då vi avser i del 1 av studien att ta del av enskilda förskollärares tolkningar av *det särskilda ansvaret*. Det kan finnas risker i att resultatet inte skulle bli det samma som om varje enskild förskollärare fått besvara enkäten.

Orsakerna till bortfallet under deltagandet i enkätundersökningen kan vara tidpunkten för undersökningen, att datasystemen i alla stadsdelar kunde sluta fungera under kortare perioder, fallit i glömska och osäkerhet kring *det särskilda ansvaret* då de inte implementerats i verksamheten. En av förskollärarna tog själv kontakt efter att ha påbörjat sitt deltagande i enkätundersökningen och berättade att respondenten inte fullföljt sitt deltagande. Orsaken till att respondenten inte besvarat frågorna var att läroplanen ännu inte implementerats i verksamheten.

I enkäten har vi en del som handlar om, *Arbetslag och ledarskap* där bortfallet från den delen är en förskollärare. Orsaken till bortfallet i resultatet var att respondenten inte hunnit sätta sig in i *det nya kravet* och respondenten visste då inte hur hon/han skulle svara. Respondenten tog kontakt med oss och berättade varför hon/han avslutat sitt deltagande i enkätundersökningen. I avsnittet, *Ditt ledarskap i arbetslaget*, ställdes det frågor *Om du får ett ledarskap i arbetslaget* hur kommer du att agera ditt ledarskap. Bortfallet i frågorna som ställdes var två. Orsakerna till bortfallet kan vara att det för respondenten inte var relevant att svara på frågan/frågorna. Under rubrikerna och påståendesatserna har respondenten fått möjlighet att själva välja om de vill besvara frågan eller att gå vidare. Bortfallet under rubrikerna varierar mellan 1- 5 förskollärare. Orsakerna till bortfallet kan vara att förskolläraren valt att besvara vissa delar som mer betydelsefulla.

Totalt har 52 av 55 förskollärare genomfört alla delar i enkätundersökningen. Tre förskollärare har avbrutit sitt deltagande i enkätundersökningen.

5.2.6. Reliabilitet i enkätundersökning

Vi har genomfört en kvalitativ undersökning, del 1. Ur resultatet från del 1 har vi lyft tendenser och genom det resultatet genomfört en kvantitativ undersökning med enkäter. Att undersöka ett fenomen med flera metoder och verktyg ökar reliabiliteten och validiteten för en studien(Kihlström, 2007b, s.231).

Reliabilitet i en undersökning handlar om innehållet i undersökningen. Med det menar vi en detaljerad beskrivning av metod och beskrivningar av tillvägagångssätt genom hela undersökningen. I metodavsnittet har vi berättat ingående om de två valda metoderna och tankarna bakom att ha två metoder. Det ska vara lätt för läsaren att följa med i processerna i hur vi genomfört studien, för att förstå hur vi kom fram till resultatet för studien. Enligt Stukat (2005) krävs en tydlig beskrivning av hur man gått tillväga. Språket i en enkät är betydelsefull då det enligt Trost (2007) ökar reliabiliteten om begreppen som används i enkäten är förståeliga och begripliga.

Reliabiliteten innehåller också enligt Stukat (2005) fyra *komponenter*, *kongruens*, *precision*, *objektivitet* och *konstans*. *Kongruens* betyder att likheter mellan frågorna i studien. Påståendesatserna grupperades och placerades under en gemensam rubrik till exempel förändringar och påståendesatserna innehöll variationer av förändringar. *Precision* handlar om respondentens möjligheter att kunna hantera enkätundersökningen. Det är av vikt att tänka på att ha samma ordningsföljd på svarsalternativen och att följa en gemensam struktur genom hela enkäten. Det blir då lättare att besvara enkäten. *Objektivitet* handlar om hur data tas emot och sammanställs. I studien har en programvara sammanställt svaren på ett tillförlitligt sätt. Vilka tabeller och diagram som väljs för att presentera resultatet är av betydelse eftersom det är någon annan som ska tolka och läsa dem. *Konstans* handlar om tiden för studien, den ska vara konstant under undersökningen. Enligt Stukat (2005) är det vid en kvantitativ studie inte snabba förändringar som eftersträvas. Med det menar vi att det under en undersökning inte ska påverka resultatet i studien men det kan förändras i ett längre perspektiv. Den reviderade läroplanen träder i kraft första juli 2011 och därmed kan undersökningen enbart visa tankar och uppfattningar om hur det kan tänkas bli. Det innebär att om undersökningen görs senare kan resultaten ändras. Med det menar vi att förskolläraren då skaffat sig en utökad förståelse för det särskilda ansvaret och vad som ingår i uppdraget.

Vi har reflekterat över orsaker till bortfallet under hela processen och försökt att ge en så noggrann bortfallsanalys som möjligt, för att öka tillförlitligheten för studien. Enligt Stukat (2005) är det viktigt att beskriva och diskutera bortfallet i en studie.

Enkätfrågorna och enkätsvaren är bifogade som en bilaga i det färdiga materialet vilket ökar reliabiliteten i en studie enligt Stukat (2005). Med det menar vi att läsaren får möjlighet att ta del av studien som helhet och kan ta del av hela materialet för att tolka och förstå resultatet för studien.

5.2.7. Validitet i enkätundersökning

Validitet syftar på att mäta det som ska mätas i en undersökning för studien. En viktig del är att frågorna är formulerade så att syftet blir besvarat. Enligt Stukat (2005) kan det kontrolleras genom att ifrågasätta sig själv genom undersökningen. Med det menar vi att ställa frågor till oss själva, som att kommer vi att undersöka det vi ska, undersöker vi det vi ska undersöka och har vi undersökt det vi skulle?

Handledaren har granskat våra enkätfrågor innan vi skickade ut enkäterna till respondenterna vilket ökar validiteten för undersökning.

Verktyget som vi väljer att mäta med är av betydelse enligt Stukat (2005) då det används för att få syftet besvarat. I enkätundersökningen ville vi ta reda på hur vanligt förekommande de olika tolkningarna är om *det särskilda ansvaret*. Genom en enkät får vi många deltagande respondenter till undersökningen vilket ökar reliabiliteten och validiteten för undersökningen. Ett sätt att försäkra sig om en god validitet i studien enligt Kihlström (2007b, s.231) är att triangulera. Det betyder att vi i studien använt flera olika metoder och verktyg för att försäkra och bekräfta resultatet i studien som tillförlitlig. Med det menar vi att vi har utgått från del 1, kvalitativ till del 2, kvantitativ undersökning. I den kvalitativa delen i studien har vi intervjuat forskollärare och i den kvantitativa delen av studien har vi gjort en enkätundersökning.

5.3. Forskningsetiska principer

De fyra etiska principerna inom humanistisk- samhällsvetenskaplig forskning (Vetenskapsrådet, 2002) ska man följa och ta särskild hänsyn till våra medverkanden i undersökningen. De fyra forsknings etiska principer är till för att skydda individen som medverkar i undersökningar samt vid publicering av forskningsresultat. Vi har tagit hänsyn till de fyra forskningsetiska regler som är till grund för all forskning och som har lämnats ut av Vetenskapsrådet.

5.3.1. Informationskravet

Informationskravet i den kvalitativa delen handlar om att informera de medverkande om deras rättigheter och att de kan ta ställning till om de vill medverka i undersökningen. I båda undersökningarna har vi informerat forskollärarna vid telefonkontakten om vårt syfte med undersökningen, våra namn och att vi läser vid högskolan i Borås samtidigt meddelade vi att deras medverkan var frivilligt. Vi har i del 1 av vår undersökning personligt överlämnat ett missivbrev (se bilaga2) där deltagaren informerades om sina rättigheter. I den andra delen av undersökningen har deltagaren fått ett missivbrev (se bilaga 3) med i enkätundersökningen (Vetenskapsrådet, 2002).

5.3.2. Samtyckeskravet

Samtyckeskravet handlar om att deltagandet är frivilligt. De har rätt att själva bestämma om de vill delta, inte svara eller avbryta sitt eget deltagande i undersökningen när de vill. Alla förskollärarna i del 1, i vår undersökning har gett sitt samtycke till att delta i vår undersökning. I del 2 av vår undersökning har förskolläraren fått informationen muntlig vid telefonkontakten och skriftligt i missiv brevet. Förskollärarna har vid telefonkontakten tagit ställning till om de vill delta i undersökningen. Medverkande i enkätundersökningen har informerats att de har rätt att när som helst avbryta sitt deltagande i undersökningen (Vetenskapsrådet, 2002).

5.3.3. Konfidentialitetskravet

Konfidentialitetskravet handlar om att vi i vår undersökning både skriftligt och muntligt informerade om sekretesskyddet som ska skydda de medverkande i vår undersökning så att inget kan kopplas till förskolor eller att man kan identifiera förskollärarna. I del 1 av vår undersökning har vi använd oss av tekniken för att omöjliggöra möjligheten till att identifiera röster. All form av undersökningsmaterial ska förvaras så att det inte kan falla i obehöriga händer (Vetenskapsrådet, 2002).

I del 2 av vår undersökning har vi både skriftligt och muntligt informerat förskollärarna om deras sekretesskydd i enkätundersökningen vilket innebär att vi inte sparar några personuppgifter. Vid skapandet av internetenkäten visade vi särskild hänsyn till deltagaren med att skapa en länk till enkäten som vi sedan skickade ut en i taget så att andra inte kan se till vem vi skickat och raderat utskickslistorna. Programvaran för enkäten kräver inloggningsuppgifter som vi har förvarat på ett sätt så att det inte är tillgängligt för allmänheten. Det går inte att spåra adresser eller urskilja enskilda deltagare i internetenkäten (Vetenskapsrådet, 2002).

5.3.4. Nyttjandekravet

Nyttjandekravet handlar om att vi ska informera om hur det färdiga materialet kommer att användas eller hur andra får ta del av vårt forskningsunderlag och resultat. I både del 1 och del 2 av vår undersökning har vi informerat förskollärarna om att det insamlade materialet ska användas enbart för vår undersökning och för en bearbetning för en uppsats på Borås Högskola (Vetenskapsrådet, 2002).

6. Resultat 1 - intervju

Vi kommer att presentera resultatet i fyra huvudkategorier: 1. Förskollärares syn på begreppet ett *särskilt ansvar*, 2. Den reviderade läroplanen, 3. Det särskilda ansvarets gestaltningar, 4. Det pedagogiska ledarskapet.

I vår analys av resultatet benämner vi de deltagande respondenterna vid intervjuerna som förskollärare 1 – 10.

6.1. Förskollärares syn på begreppet *ett särskilt ansvar*

Vi presenterar förskollärares syn på det särskilda ansvaret genom en kvalitativ analys. Våra underrubriker är: att följa förskolans styrdokument, att ha ett övergripande ansvar och att ha ett pedagogiskt ansvar.

6.1.1. Om att följa förskolans styrdokument

Förskollärare i undersökningen har tolkat att begreppet *särskilt ansvar* betyder att följa läroplanens mål och riktlinjer. En av förskollärarna anser att det kan bli förskollärarens uppgift att se till att varje barn skall få ta del av läroplanen.

... att vi följer läroplanen att vi ser till så att varje barn får ta del utav det som vi faktiskt har till uppgift och se att dom ska få... (förskollärare 2).

En av förskollärarna har svarat att man ska följa läroplanen och skollagen.

...mitt ansvar är ...att följa läroplanen och skollagen...(förskollärare 7).

6.1.2. Om att ha ett övergripande ansvar

Förskollärarna har tolkat begreppet om ett *särskilt ansvar* utifrån vad det kan innebära för förskolläraren i den egna rollen. Det kan innebära att förskolläraren ska ha ett pedagogiskt översyn av verksamheten på den egna avdelningen och se till att arbetet sker målmedvetet mot läroplanens mål och intentioner.

...att man har övergripande ansvar att man ser till att genomföra det pedagogiska arbetet på avdelningen, att man är uppmärksam och följer målen från läroplanen...(förskollärare 4).

... se till att saker och ting blir gjorda enligt läroplanen...(förskollärare 6).

En av förskollärarna anser att begreppet *särskilt ansvar* kan få olika innebörder beroende på hur många förskollärare som arbetar i arbetslaget.

...jag tar en större del av ...planeringen och...det pedagogiska ansvaret ...upplägget av verksamheten...nu så jobbar jag ju bara med förskollärare så det är ett arbetslag med bara förskollärare så då blir det ju ganska jämnt fördelat men om jag skulle va ensam förskollärare så skulle jag väl ta på mig större delen av planering och miljö och så vidare (förskollärare 5).

6.1.3. Om att ha ett pedagogiskt ansvar

Begreppet ett *särskilt ansvar* har av en förskollärare tolkats utifrån vad som kommer att krävas av förskolläraren i den pedagogiska verksamheten med barnen och som pedagogisk ledare i arbetslaget. Att begreppet ett *särskilt ansvar* kan stå för en ökad målmedvetenhet hos förskolläraren i att skapa lärande processer grundade på barnens frågeställningar och lyfta fram det i arbetslaget.

...att man måste skärpa till med sitt eget målmedvetenhet inom den pedagogiska verksamheten som är baserad på barnens frågor och som sen ska lyftas fram i arbetslaget...det pedagogiska ansvaret alltså åter igen att medvetenheten som är baserat på barnens frågor och då är det mitt uppdrag att lyfta fram barnens frågeställningar och skapa processer enligt barnens frågeställningar och lyfta fram det i arbetslaget...(Förskollärare 3).

En av förskollärarna tror att begreppet *särskilt ansvar* inte behöver innebära att förskolläraren ska uppfylla alla mål i läroplanen utan kan delegera sitt ansvar med en översyn av att det sker. Det fastställda ansvaret ligger slutligen på förskolläraren i arbetslaget.

....min situation så jag jobbar jag ju med två barnskötare så att jag är ensam förskollärare på våran avdelning...det är ju klart att det som står och det som läggs särskilt ansvar då tänker jag ...att det är mitt ansvar att det blir gjort men kanske inte att det är mitt ansvar att göra allt liksom utan att man kan delegera sitt ansvar också men att det är på mitt ansvar att det sker liksom överhuvudtaget...(förskollärare 8).

Begreppet *särskilt ansvar* kan innebära för förskollärarna att de kan komma att ha ett övergripande ansvar för att se till att de följer skollagen och läroplanen samt att strukturera upp verksamheten med en ökad målmedvetenhet för den pedagogiska verksamheten samt att lyfta frågor till diskussion i arbetslaget.

6.2. Den reviderade läroplanen

Här presenteras resultatet om förskollärarnas tolkningar om den reviderade läroplanen. Under rubrikerna är: den reviderade läroplanen, det särskilda ansvaret i riktlinjerna och det särskilda ansvaret - ett utvecklingsområde.

6.2.1. Den reviderade läroplanen

Förskollärarna är positiva till den reviderade läroplanen och anser att det lagts en större fokus på barnen. En av förskollärarna tror att förändringen med en ny rubrik i riktlinjerna med ett tydligt ansvar kan komma att leda till en bättre verksamhet samt att det kan komma att synas på kvalitetsredovisningarna.

.... jag tycker det är bra har dom har breddat läroplanen och att dom lagt in många fler ämnen att dom har lagt fokus på barnet ännu mer och att har gett dom som har gått en högskol utbildning att dom har gett dom betydligt större ansvar å jag tror att verksam att man kommer att se det på kvalitetsredovisningen och på kvalitetsenkäterna att man kommer att ha en bättre verksamhet...(förskollärare 1).

Några förskollärare anser att den reviderade läroplanen känns som en kvalitetshöjning av förskolans verksamhet. En av förskollärarna påtalar att ordet kvalitetshöjning kan leda till stress. I stället anser hon att det är möjligheterna som finns i verksamheten som skall lyftas fram och synliggöras.

...det känns ju som en kvalitetshöjning absolut...mycket tuffare än vad man tror faktiskt...som ett ansvar för hela arbetslaget på nått sätt allt som görs...det ställer krav.....man känner att man behöver vara väldigt kunnig liksom hur man ska utforma utvärdering tillsammans med föräldrarna...(förskollärare 7).

... jag tror att man blir lite stressad också kring detta att man kanske fastnar i ordet kvalitetsförhöjning och inte ser dom möjligheter inom den befintliga verksamheten och lyfta fram det som redan görs.....(förskollärare 3).

Förändringarna i den reviderade läroplanen kan leda till att höja yrkets status att förskollärarnas särskilda ansvar för den pedagogiska verksamheten kan komma att föra med sig en bättre lön. Förändringarna kan även innebära att synen på förskolans verksamhet kommer att förändras utåt då förskolan blir en del av skolväsendet.

.... att det tydliggör förskollärarens ansvar och förhoppningsvis ...får upp yrkets status inför föräldrarna att vi är inte barnpassare utan vi är faktiskt lärare för barnen och att det är barnets första skola...(förskollärare 6).

.....yrkets status höjs och påverkar förhoppningsvis även lönen...att man kan eventuellt vidareutbildar sig..att vi förstår att vi har vi har världens viktigaste jobb....(förskollärare 4).

.... att det kommer att höja statusen lite för just förskollärarna för det blir ändå skillnad mellan utbildad förskollärare och andra.....(förskollärare 5).

En av förskollärarna tror att höjda löner i sin tur kan leda till att fler vill utbilda sig till förskollärare.

...kommer närmare skol lönerna och...då kanske det blir nånting att man vill bli förskollärare nu har man ju inte velat det är för att det är för dålig lön...(förskollärare 7).

6.2.2. Det särskilda ansvaret i riktlinjer

Förskollärarna anser att de nya riktlinjerna i den reviderade läroplanen har blivit mycket tydligare. Den nya rubriken i riktlinjerna kan komma att ge förskollärarna tydlighet i vad som kan ligga i deras uppdrag som förskollärare i förskolans verksamhet. Tydligheten kan komma att ge förskollärarna riktningen för hur deras arbete kan gestaltas i den pedagogiska verksamheten.

Nu har vi fått mycket mer klara riktlinjer på vad vi ska göra...(förskollärare 1).

..... att alla gör och alla bestämmer men inte bestämmer men att alla har ett väldigt stort inflyttande utöver hur pedagogiken ska utformas och hur verksamheten ska utformas men nu så har man ju klarare riktlinjer på att det är en förskollärares ansvar att saker och ting blir genomförda och självklart kommer man alltid att sträva efter att alla känner sig inkluderade och att ingen känner sig utanför utan alla kan komma med sina synpunkter och så men det yttersta ansvaret ligger ju på oss och det tycker jag är bra att nu vet ju alla om det.....(förskollärare 1).

Två av förskollärarna anser att den föregående läroplanen var otydlig i ansvarsfördelningen mellan barnskötare och förskollärare. Att det inte fanns en tydlighet vad som förväntades av en förskollärare, med att veta vem som bär ansvaret.

... att det ligger mera ansvar på förskollärarna att dom ska se till att läroplanen följs det kunde ju va lite luddigt tidigare att alla och så visste man inte vem som har ansvarade för vad nu är det tydligare att det är förskollärarna som ska ha koll helt enkelt att vi jobbar enligt läroplanen....(förskollärare 6).

...det är det att ansvaret ställs mer på oss att genomföra pedagogiskt arbete i barngruppen...se till att arbetet går framåt, att de mål som vi har att sträva emot att man går mot dem och även de som skall uppfyllas det är vi som skall se till vi förskollärarna (förskollärare 9).

En annan förskollärare anser att ansvaret kan leda till att förskolläraren kan få stå för sitt ansvar.

... det handlar liksom just att man får gå efter läroplan och man gå efter skollag det är inte liksom småhymlande längre utan liksom det här är mitt ansvar och kan inte jag göra det får man stå för det liksom...(förskollärare 7).

Den nya rubriken med *ett särskilt ansvar* riktad till förskollärarna, kommer inte att innebära förändringar i ansvaret tror några förskollärare, utan menar att förskollärarna har känt ett ansvar även innan förändringen i riktlinjerna. Ansvaret kan komma att bli mer formellt genom att det är inskrivet i riktlinjerna tolkar förskollärarna.

För mig är ju det ingen skillnad för det har ju alltid legat på mig som pedagog i förskolan att se till att vi efterlever läroplanen...formellt se att det är lite skillnad att nu är det mer uttalat att jag som förskollärare ska ansvara för det här men jag har ju alltid ansvaret för detta det är ju inte så att jag tar på mig extra ansvar för att det står så i läroplanen utan jag har ju alltid ansvarat för det tidigare stod det arbetslaget och som del av arbetslaget...(förskollärare 2).

...Jag tycker inte att det är så jätte stor skillnad det som står skrivet alltså det är ju samma arbete egentligen och samma arbetssätt och det vi ska sträva mot det är väl mer att det står tydligt just det här att det är förskollärarens uppgift liksom eller liksom det e förskolläraren som ska ansvara för...förskollärarnas ansvar och det har det ju vart innan också men då har det varit mera inbakat som en hel text nu är det mera flyttat som en egen avsnitt...(förskollärare 8).

En av förskollärarna anser att alla har alltid haft ett eget ansvar över sitt eget arbete.

... alla ska ta sitt ansvar men det är klart att jag ...måste vara medveten om vad...som ingår i mitt uppdrag men...så ...har man hela tiden ansvar över sitt arbete.....(förskollärare 3).

6.2.3. Det särskilda ansvaret – ett utvecklingsområde

Förskollärarna lyfter behovet av kompetensutveckling som de tolkat att de behöver för att kunna genomföra sitt uppdrag. Det särskilda ansvaret kan innebära enligt förskollärarnas tolkningar ökade krav på förskollärarnas kompetens för att kunna strukturera den pedagogiska verksamheten samt att kunna vara en pedagogisk ledare i arbetslaget.

... det ställer tycker jag krav att man måste hålla sig verkligen ajour...jag ser väldigt mycket fortbildning framför mig...några föreläsningar då och då och inskaffa material och om barns lärande ...utan även hur arbetslaget fungerar om gruppdynamiken ...så att man skulle kunna få uppnå det optimala...(förskollärare 3).

....det är bra med tydliga riktlinjer, och det känns bra och spännande att få en reviderad läroplan och för att kunna genomföra riktlinjerna behöver vi kunskaper inom områden matte, teknik och naturvetenskap...(förskollärare 4).

En av förskollärarna tolkar att arbetslagets gemensamma reflektionstid och planeringstid kan komma att bli ännu viktigare för att kunna sikta mot samma mål.

.... ja verkligheten om planeringstiderna inte fungerar och arbetslagen inte får också gemensam tid att inte alla bara sitter på enskild planering då är det väldigt svårt att knyta an och säga att vi siktar mot samma måldet att man har lite enskild tid med barnen också att man får verkligen höra vad de vill inte bara vad vi vuxna vill utan det ska vara baserad på barnens frågeställningarja det finns möjligheter men det finns också hinder i den realistiska verksamheten.....(förskollärare 3).

6.3. Det särskilda ansvarets gestaltningar

Här presenteras resultatet av förskollärares tolkningar om det särskilda ansvarets gestaltningar i deras yrkesroll. Underrubrikerna är: i den pedagogiska verksamheten, barnet i centrum och i olika perspektiv.

6.3.1. I den pedagogiska verksamheten

En av förskollärarna arbetar i ett arbetslag med tre förskollärare och berättar att det är svårt att sätta sig in i hur det skulle bli om man var ensam förskollärare. Förskolläraren tror att som ensam förskollärare skulle hon/han förvänta sig få mer planeringstid än sina kollegor för att kunna ta ett större ansvar i arbetslaget. Antalet förskollärare som arbetar i ett arbetslag tror förskollärarna kan komma att påverka verksamheten. Det kan komma att förändra yrkesrollerna i förskolans verksamhet.

..... det är lite svårt att sätta sig in i just med tanke att vi är tre förskollärare i vårt arbetslag så blir det liksom inte samma...det skulle väl bli annorlunda om det hade bara varit en förskollärare då hade jag förväntat mig att jag skulle mer planeringstid exempelvis just för att kunna ta det större ansvaret... (förskollärare 5).

... det undrar jag också men jag tror att jag tror att det kommer att se olika ut på olika förskolor...(förskollärare 1).

...kommer det ju att krävas...legitimation alltså det kommer att va tydliga olika roller och då kommer det i längden tror jag att det kommer att bli en annorlunda det kommer inte att se ut som det gör nu...(förskollärare 7).

En annan förskollärare uttrycker vikten av att arbeta i ett bra team för att kunna arbeta målinriktat.

.... att man jobbar i ett bra team så att alla är medvetna om man det är något viktigt nu så att man hjälper varandra...(förskollärare 6).

En av förskollärarna känner en viss oro över hur det särskilda ansvaret kan komma att påverka arbetslaget.

..Alltså det är bra att få erkännande liksom att vi har gått utbildning. Det har redan skapat klyftor i huset...(förskollärare 10).

6.3.2. Barnet i centrum

Den främsta uppgiften tror förskollärarna kommer att vara att delta i alla omsorgs och lärandesituationer. De menar att lärande och utveckling sker i alla situationer genom ett lustfyllt lärande i verksamheten.

.... att vara med barnen.... att ha ett ansvar att ansvara att vi arbetar enligt läroplanen för barnens utveckling... även om du jobbar på en småbarnsavdelning eller om du snyter näsor ... eller när man pratar ...med barnen hela tiden och det är ju utveckling som pågår hela tiden och lär situationen i hallen å all omsorg är ju också lärandeatt vi är här för barnens utveckling och omsorg...(förskollärare 6).

.... att på bästa möjliga sätt introducera barn för lärandet i alla möjliga former alla möjliga ämnen att det är lärandet som står i fokus och att vi genom lek och genom ett pedagogiskt förhållningssätt ska utmana barnet så att vi kommer fram till ert lärande genom lek genom så ett så att det blir lustfyllt och roligt för barnen...(förskollärare 1).

.....det innebär att ha barnen i centrum att veta varför man gör saker för vem man gör det och att man alltid utgår utifrån barnens intresse och barnens perspektiv och att man arbetar utifrån dom...(förskollärare 1).

Några av förskollärarna anser att *det särskilda ansvaret* i riktlinjerna kommer att leda till att förskollärarna måste ha en målmedveten tanke med vad man vill att barnen ska lära sig. Förskollärarna beskriver utifrån sin egna roll som förskollärare att reflektera över vilka processer som barnen får ta del av i den pedagogiska verksamheten samt utgå från barnens frågeställningar och utmana deras tänkande. Det handlar om att starta tankeprocesser, synliggöra och lyfta fram frågeställningar för barnen.

.... att jag ska ha ett övergripande ansvar och ja en målmedveten tanke med hur vi jobbar...målmedvetna processer...(förskollärare 6).

... mera helhetssyn på att vad är det som sker på avdelningen inte fragmentariskt men pedagogiskt ledarskap också det att i och med att detta handlar om kvalitetshöjning då kan man ställa dom här frågorna till sig själv hur gör jag vilka processer får barnen ta del av och utveckla vidare att man kan liksom erbjuda kvalitetsförhöjningen / tufft mycket svårt...(förskollärare 3).

.... när det gäller barnen så ser jag min roll som pedagog som förskollärare att ställa frågor till barnen för att få dom å tänka till att utifrån deras de dom gör ställa frågor så att dom kan tänka vidare och ge lite utmaningar och så...(förskollärare 2).

.... man måste ställa högra krav på sig själv och när det gäller dokumentation och när det gäller att lyfta fram verksamheten och barnens utveckling inom lärandet.....(förskollärare 3).

Förskolan är barnens första skola anser en av förskollärarna och genom lek sker ett lärande hela tiden genom alla aktiviteter under dagen.

.... att det är inte barnspassing bara utan att det här är första skolan och vi har undervisning fast genom lek... (förskollärare 6).

6.3.3. I olika perspektiv

Två av förskollärarna hoppas att den reviderade läroplanen kan komma att föra med sig ett annat sätt att se på den pedagogiska verksamheten i ett annat perspektiv samt att det kan leda till diskussioner och reflektioner i arbetslaget.

...att man kanske får ett annat sätt att tänka och se på verksamheten med ur annan perspektiv...(förskollärare 3).

....att förstå att alla inte är bäst i allt utan alla är bäst på någonting och ta vara på det i arbetslaget och komplettera varandra....(förskollärare 4).

6.4. Det pedagogiska ledarskapet

Här presenteras förskollärarnas tolkningar om sitt särskilda ansvar som pedagogiska ledare i arbetslaget, samt förskollärarnas syn på organisationens ledarskap och roll.

6.4.1. I arbetslaget

En av förskollärarna tror inte att *det särskilda ansvaret* kommer att innebära stora förändringar i arbetssättet på avdelningen. Förskolläraren anser att de har ett väl fungerande arbetslag där alla har lika stort ansvar samt att de diskuterar igenom innehållet i den pedagogiska verksamheten.

...inte så stor förändring för vi har ju ändå jobbat som i team barnskötarna har också ansvarar också för sina grupper och allting om vi har samling så har dom lika stort ansvar....vi ska ändå liksom nånstans ha koll på att innehållet är bra och att vi har diskuterat igenom innan så att vi går åt rätt väg.... (förskollärare 6).

Några av förskollärarna tror att det särskilda ansvaret kan innebära att de får lyfta vissa frågor och diskutera förhållningssättet i arbetslaget.

.... lyfta frågor och ifrågasätta alltså både då menar jag inte när jag säger ifrågasätta i negativ bemärkelse utan mer ställa frågan hur tänker du när du gör så skulle vi kunna göra så här och vad tror du om detta....(förskollärare 2).

... helt klart är diskussioner och reflektioner i arbetslaget viktiga...att diskutera och att reflektera, att vi behövs alla....Det viktigaste är att skapa arbetslust och glädje hos alla som arbetar för att det är grunden till ett bra pedagogiskt arbete....(förskollärare 4).

En av förskollärarna har tolkat att det kan komma att behövas fler förskollärare i arbetslagen.

...får det vara upp till arbetslaget själva att bestämma över planeringstid och över arbetsuppgifter eller så får det vara ...fler förskollärare då...att ta mer ansvar och ta en ...större roll...en mer framåt roll...(förskollärare 8).

En förskollärare menar att omsorg och lärande sker växelvis under hela dagens händelser. Det är inte enligt förskollärarens tolkning att eftersträva att dela upp omsorg och lärande mellan barnskötare och förskollärare, utan att både yrkesgrupper skall vara jämlika inför barnen oavsett om förskollärarna kan komma att ha ett större ansvar.

..... att det är förskollärarens roll att leda det liksom det pedagogiska arbetet sen som det var väl tydligare innan också sen kan jag väl känna det är väl inte att eftersträva en total bakåtgång där man har barnskötarna som tar hand om blöjbyten och torkar näsorna och en förskollärare som har samlingar med barnen utan man skall väl inför barnen va jämlika men att det ändå är nån som har större ansvar kan väl va bra...(förskollärare 5).

Alla yrkeskategorier kommer att vara viktiga, för att de kompletterar varandra i ett arbetslag tror en av förskollärarna.

.....det är viktigt med alla yrken i förskolan vi behöver alla som arbetar här, och vi kompletterar varandra och att ta vara på allas kompetenser och förstår att vi är olika men värdefulla....(förskollärare 4).

6.4.2. Organisation

Några av förskollärarna tror att rektorer/förskolechefer kommer att stödja dem i de kommande förändringarna.

...lite mer konkret förklara ...vilket ansvar man har ...mer konkret i verksamheten det kan röra sig om vad i det dagliga arbetet som skulle va mitt ansvar...hjälpa till med arbetsfördelning om man inte klarar det eller ...lite tydligare gå in å i så fall och strukturerar om det skulle behövas...(förskollärare 8).

.... det lite grann upp till rektorerna också hur dom vill fördela ansvaret att dom kan se till att förskolläraren har det yttersta ansvaret men att hela arbetslaget ska arbeta för att uppnå riktlinjerna...(förskollärare 1).

En av förskollärarna har tolkat att förskolechefen kommer att delegera ansvaret.

Det är utifrån min yrkesroll i alla fall mitt pedagogiska ansvar som personal vad som är lagt på mig från chefens sida, alltså mitt särskilda ansvar (förskollärare 9).

Förskollärarna tycker att förskolecheferna skall vara drivande och stödjande i verksamheten så att kvalitén kan komma att utvecklas. Förskolechefens främsta uppgift blir att se till att ge tillräckligt med resurser och fortbildning för att kunna möta upp målen i den reviderade läroplanen tror två av förskollärarna.

.....att man får dom resurser man behöver men också ...den att rektorn ställer frågor....hur vi kan utveckla kvalitén och där måste ju rektorn vara drivande i dom frågorna för det driver sig inte själv....(förskollärare 2).

.... att till exempel resurserna och möjligheterna räcker till men jag ser direkt behovet av fortbildningen här om man ska hänga med på noterna....(förskollärare 3).

Två av förskollärarna i sin tolkning av den reviderade läroplanen ser en möjlighet att kunna argumentera för att minska antalet barn i barngrupperna.

...det är ju väldigt stora barngrupper på många ställen och det begränsar ju vad man kan göra hade man haft mindre barngrupper så hade man haft betydligt mer förutsättningar för att utföra det arbete man vill utföra... (förskollärare 5).

...den är starkare...man kräva från...politiker och chefer på ett annat sätt varför man vill...ha mindre barngrupper...på ett annat sätt ...nu har det ju ändå varit lite så halvflummigt...(förskollärare 7).

6.5 Sammanfattning

Förskollärarna har tolkat begreppet *särskilt ansvar* som att följa läroplanens mål och riktlinjer. De tror att de kommer att få den pedagogiska översynen av verksamheten som att se till att alla arbetar målmedvetet mot läroplanens mål och intentioner. Förskollärarna har även beskrivit hur de tror att det särskilda ansvaret kan komma att gestaltas rent praktiskt i verksamheten och vad det kan innebära för dem i deras yrkesutövning och roll som förskollärare.

Förskollärarna är positiva till den reviderade läroplanen som lägger ett större fokus på barnen och att den kan leda till en kvalitetshöjning för förskolans verksamhet. Förändringarna med *det särskilda ansvaret* i den reviderade läroplanen tolkar förskollärarna att det kan leda till att yrkets status höjs och förhoppningsvis kan det leda till bättre löner. Övervägande andelen av förskollärarna anser att riktlinjerna i den reviderade läroplanen har blivit mycket tydligare. Med tydligheten kan det bli enklare att veta vem som kommer att bära ansvaret, även om förskollärarna menar att de har känt ansvaret tidigare, men det nu är inskrivet i riktlinjerna. Att strukturera upp en verksamhet med målmedvetna lärandeprocesser med barnens frågor som utgångspunkt i den pedagogiska verksamheten handlar om att ha ett pedagogiskt ansvar, tolkar förskollärarna. Det övergripande ansvaret tolkar förskollärarna som att de får ett ansvar att delegera och se till att alla i arbetslaget arbetar mot samma mål.

Förskollärarna tror att det kommer att behövas mer kompetensutveckling för att kunna genomföra sitt uppdrag med att vara pedagogiska ledare i arbetslaget. Behovet av enskild planeringstid samt reflektionstid med arbetslaget ser förskollärarna som en viktig förutsättning för att kunna genomföra sitt kommande uppdrag. Förskollärarna tolkar att de kommande förändringarna med ett ökat behov av kompetensutveckling, utbildning, resurser och information ligger på förskolechefernas ansvar.

Förskolläraren tolkar att den viktigaste uppgiften kommer att vara att delta i alla situationer där det sker ett lärande och att sätta barnet i centrum. Förskollärarna anser att det särskilda ansvaret i riktlinjerna kan leda till att förskollärarna ökar sin målmedvetna tanke med vad man vill att barnen ska lära sig. Förskolläraren menar att det är viktigt att reflektera över läroprocesserna och att utgå från barnens frågeställningar samt att utmana deras tänkande.

Antalet förskollärare som arbetar i ett arbetslag kan komma att påverka enligt förskollärarna hur det kommer att se ut i deras verksamhet. Förskollärarna tror att det kommer att se väldigt olika ut beroende på arbetslag och ledning. Det kan på sikt leda till förändrade yrkesroller i förskolan. Tanken på att vara ensam förskollärare i ett arbetslag kan skapa oro tror förskollärarna, ett krav för att det ska fungera är att förskolläraren får mer planeringstid, både individuellt och i arbetslaget samt att det finns andra förskollärare att prata med. Ansvaret och ansvarsbördan oroar en del av förskollärarna för det kan leda till att det utmynnar i konflikter i arbetslaget.

7. Resultat 2 - Enkätundersökning

Enkätundersökningen bestod av sju avsnitt, förändringar, kvalitet, arbetslag och pedagogiskt ledarskap, ditt ledarskap i arbetslaget, delegera ett ansvar och förutsättningar (se bilaga 3).

I resultatet presenterar vi först ansvarsfördelningen i arbetslaget och går sedan vidare med att presentera pedagogiskt ledarskap, ledarskapets gestaltningar och delegera. Vi avslutar resultat avsnittet med resultatet för kvalitet, förändringar och förutsättningar för förskollärarna.

Resultatet som helhet presenteras i form av en bilaga (se bilaga 4).

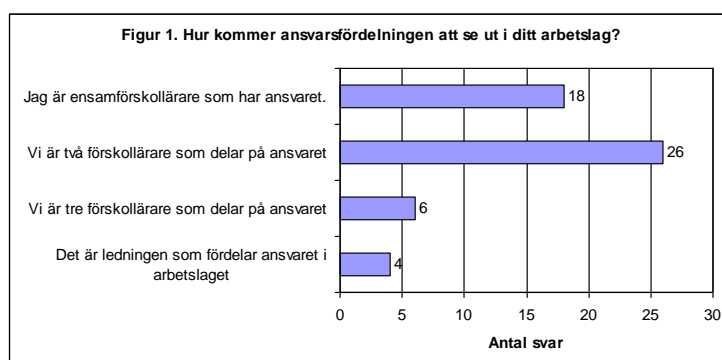
7.1. Arbetslag och pedagogiskt ledarskap

I avsnitt 3 i enkätundersökningen fick förskollärarna svara på hur många förskollärare som delar på ansvaret i arbetslaget eller om de tolkar att det är ledningen som talar om vem som har ansvaret. 54 av 55 förskollärare besvarade fråga.

Ansvarsfördelning i arbetslag

Förskollärarna fick i enkäten svara på: *Hur kommer ansvarsfördelningen att se ut i ditt arbetslag?*

26 av 54 förskollärarna i figur 1, svarade att de kommer att dela det särskilda ansvaret med en annan förskollärare i arbetslaget. 18 av 54 förskollärare arbetar i arbetslag som ensam förskollärare i arbetslaget. 6 av 54 förskollärare delar på ansvaret i arbetslaget. 4 av 54 förskollärare svarade att det är ledningen som kommer att fördela ansvaret i arbetslaget.

Svarsfrekvens 54 av 55.

Figur 1. Hur förskollärare beskriver ansvarsfördelningen i arbetslaget.

Figuren ovan beskriver arbetslagets sammansättning mellan de olika yrkesgrupperna som kan finnas i ett arbetslag. Ansvarsfördelningen kan komma att se olika ut i arbetslagen beroende på hur många förskollärare som finns i ett arbetslag. Övervägande andelen för undersökningen delar på ansvaret med en annan förskollärare. Det är mindre vanligt i undersökningen att det finns tre förskollärare i ett arbetslag och en större andel av förskollärarna bär på hela ansvaret.

7.2. Ledarskapets gestaltningar i arbetslaget

I avsnitt 5 i enkätundersökningen fick förskollärarna välja i vilken grad de instämmer i åtta påståendesatser om hur de tolkat att de kan komma att gestalta sitt ledarskap om de fick ett ledarskap i arbetslaget. De fick möjlighet att välja vilket/vilka påståenden som de ville besvara. 53 av 55 förskollärare har besvarat frågan om gestaltningar av ledarskap och variationen av antal svar för varje påstående, varierar mellan 49 till 52 svar från förskollärarna. Vi har valt att presentera resultat där övervägande förskollärare instämmer med påståendet om gestaltningar av ledarskap och som helhet finns resultatet som en bilaga (se bilaga 4).

Ditt ledarskap i arbetslaget

Förskollärarna fick i enkäten svara på i vilken grad de instämmer med påståendena under rubrik frågan, arbetslag och pedagogiskt ledarskap: *Om du får ett ledarskap i arbetslaget. Hur tror du att du kommer att gestalta ditt ledarskap i arbetslaget?*

34 av 50 förskollärare i tabell 2, svarade att de instämmer helt med påståendet att de kommer att inkludera alla i arbetslaget i alla arbetsuppgifter och rutiner. 30 av 52 förskollärare svarade att de instämmer helt med påståendet att de kommer att fördela ansvar och arbetsuppgifter i arbetslaget. 12 av 49 förskollärare instämmer helt med påståendet att de kommer att fördela arbetsuppgifter efter undervisning och omsorg, 22 förskollärare instämmer inte alls med påståendet.

Antal svarande förskollärare (procent av svar för påståendet).

	Instämmer helt	Instämmer delvis	Instämmer inte alls	Vet ej
2a. Att fördela ansvar och arbetsuppgifter.	30 (57,7 %)	14 (26,9 %)	7 (13,5 %)	1 (1,9 %)
2f. Att alla är inkluderade i alla arbetsuppgifter och rutiner.	34 (68,0 %)	11 (22,0 %)	5 (10,0 %)	0 (0 %)
2g. Att fördela arbetsuppgifter efter undervisning och omsorg.	12 (24,5 %)	13 (26,5 %)	22 (44,9 %)	2 (4,1 %)

Tabell 2. Hur lärare tror att de kommer att gestalta ett ledarskap.

Tabellen ovan beskriver hur förskolläraren tolkat hur de kan komma att gestalta sitt ledarskap i arbetslaget. Grundläggande förhållningssättet för förskollärarna är att alla ska vara inkluderade i den pedagogiska verksamheten men förskolläraren har även tolkat att de får fördela ansvar och arbetsuppgifter. Tabellen ovan visar även en förändrad syn på helhetssyner på små barns lärande och utveckling. 12 förskollärare har tolkat att de kommer att få fördela arbetsuppgifter efter undervisning och omsorg i verksamheten.

7.3. Delegera

I avsnitt 6 i enkätundersökningen fick förskollärarna välja i vilken grad de instämmer med 5 påståendesatser om de fick ett ledarskap, vilka faktorer som kan påverka om de får delegera ett ansvar. De fick möjlighet att välja vilket/vilka påståenden som de ville besvara. 52 av 55 förskollärare har besvarat frågan om delegering och variationerna av antal svar i varje påstående, varierar mellan 47 till 50 svar från förskollärarna. Vi har valt att presentera resultatet där övervägande förskollärare instämmer med påståendet om vilka faktorer som kan påverka när ansvaret delegeras och som helhet finns resultatet som en bilaga (se bilaga 4).

Delegera ett ansvar

Förskollärarna fick i enkäten svara på i vilken grad de instämmer med påståendena under rubrik frågan, delegera: *Om du får ett ledarskap i arbetslaget. Vilka faktorer tror du kommer att påverka hur du delegerar ett ansvar i arbetslaget?*

23 av 48 förskollärare i tabell 3, svarade att de delvis kan om de får ett ledarskap i arbetslaget att delegera ett ansvar efter kollegans kompetens. 22 av 48 förskollärare svarade att de delvis kan komma att delegera ett ansvar efter kollegans kunskaper. 22 av 50 förskollärarna har svarat att de instämmer delvis att de kan komma att delegera ansvar efter rutiner, tidig, mellan och sen. 20 av 49 förskollärare svarade att de instämmer delvis att det är ledningen som kan komma att tala om vad förskolläraren kan delegera.

Antal svarande förskollärare (procent av svar för påståendet).

	Instämmer helt	Instämmer delvis	Instämmer inte alls	Vet ej
3a. Det är ledningen som talar om vad jag kan delegera	7 (14,3 %)	20 (40,8 %)	11 (22,4 %)	11 (22,4 %)
3b. Enligt kollegans kompetens	19 (39,6 %)	23 (47,9 %)	2 (4,2 %)	4 (8,3 %)
3c. Enligt kollegans kunskaper	20 (41,7 %)	22 (45,8 %)	2 (4,2 %)	4 (8,3 %)
3d. Våra rutiner, tidig, mellan och sen	11 (22,0 %)	22 (44,0 %)	14 (28,0 %)	3 (6,0 %)

Tabell 3. Av vilka orsaker delegerar förskollärarna ett ansvar.

Tabellen ovan visar klart och tydligt, vilka orsaker som förskollärarna har tolkat och som ligger till grund för att fatta ett beslut om att delegera ett ansvar. Förskollärarna prioriterar kunskaper och kompetens före rutiner som tidig, mellan och sen när de delegerar ett ansvar.. Förskollärarna instämmer delvis med att ledningen ska tala om vad förskolläraren kan komma att få delegera.

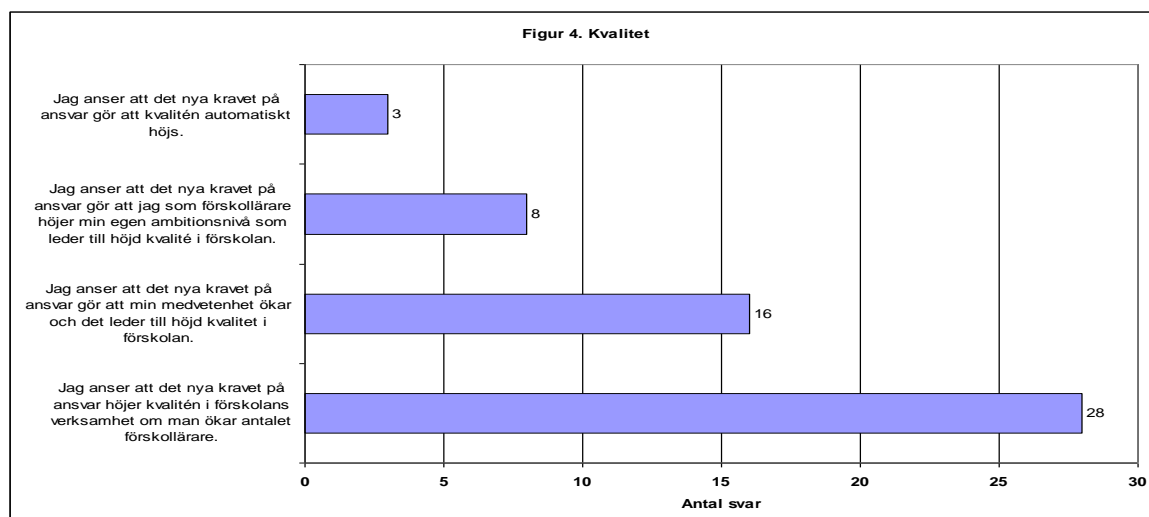
7.4. Kvalitet

I avsnitt 2 i enkätundersökningen fick förskollärarna ta ställning till på vilket sätt det nya kravet leder till en ökad kvalitet i förskolans verksamhet. 55 av 55 förskollärarna har besvarat frågan om kvalitet.

Figur 4: Kvalitet

Förskollärarna fick i enkäten svara på: *Vilken av faktorerna anser du påverka kvalitén i förskolans verksamhet?*

3 av 55 förskollärare i figur 4, svarade att det nya kravet kan leda till att kvalitén automatiskt höjs i förskolans verksamhet. 8 av 55 förskollärare svarade i undersökningen att det nya kravet kan leda till att höja förskollärarnas ambitionsnivå som i sin tur kan leda till en höjd kvalitet. 16 av 55 förskollärare svarade att det kan vara genom förskollärarens ökade medvetenhet som leder till en ökad kvalitet. 28 av 55 av förskollärarna svarade att det nya kravet kan komma att höja kvalitén om man ökar antalet förskollärare i verksamheten.

Svarsfrekvens 55 av 55.

Figur 4. Hur det nya kravet på ansvar kan leda till en kvalitetshöjning i verksamheten.

Figuren ovan visar att fler förskollärare anser att det kan vara antalet förskollärare i verksamheten som höjer kvalitén. Det kan innebära att ju fler förskollärare som finns i den pedagogiska verksamheten på förskolan att det kan leda till ökad kvalitet för verksamheten.

7.5. Förändringar i yrkesrollen med det nya kravet

I avsnitt 1 i enkätundersökningen fick förskollärarna svara i vilken grad de instämmer med 13 påståendesatser som kan leda till förändringar för förskolläraren med *det nya kravet*. De fick möjlighet att välja vilka/vilket påstående som de ville besvara. 55 av 55 förskollärare har besvarat frågan om förändringar och variationen av svar i de 13 påståendena, varierar mellan 51 till 54 svar från förskollärarna. Vi har valt att presentera resultat där övervägande förskollärare instämmer med påståendet om förändringar i yrkesrollen och som helhet finns resultatet som en bilaga (se bilaga 4).

53 av 55 förskollärare har besvarat frågan om gestaltningar av ledarskap och variationen av antal svar för varje påstående, varierar mellan 49 till 52 svar från förskollärarna.

Förändringar

Förskollärarna fick i enkäten svara på i vilken grad de instämmer med påståendena under rubrik frågan, förändringar: *Vad tror du att det nya kravet kan komma att leda till för dig?*

27 av 53 förskollärarna i tabell 1, instämmer helt med påståendet att det nya kravet kan komma att öka yrkesstoltheten. 25 av 53 förskollärare instämmer helt med påståendet att det nya kravet kan leda till högre krav på kunskaper för förskolläraren.

36 av 53 förskollärare i tabell 5, instämmer delvis med att de kan få förändrade arbetsuppgifter. 30 av 53 förskollärare svarade att de instämmer delvis med att det kan leda till ökad stress för förskolläraren. 30 av 51 förskollärare instämmer delvis att det nya kravet kan leda till en högre ambitionsnivå för förskolläraren. 27 av 54 förskollärare svarade att de instämmer delvis med att det kan leda till konflikter i arbetslaget.

	Antal svarande förskollärare (procent av svar för påståendet).			
	Instämmer helt	Instämmer delvis	Instämmer inte alls	Vet ej
5b. Förändrade arbetsuppgifter	4 (7,5 %)	36 (67,9 %)	8 (15,1 %)	5 (9,4 %)
5c. Högre ambitionsnivå	13 (25,5 %)	30 (58,8 %)	7 (13,7 %)	1 (2,0 %)
5d. Högre krav på kunskaper	25 (47,2 %)	22 (41,5 %)	5 (9,4 %)	1 (1,9 %)
5i. Ökad yrkesstolthet	27 (50,9 %)	19 (35,8 %)	5 (9,4 %)	2 (3,8 %)
5j. Ökad stress	12 (22,6 %)	30 (56,6 %)	8 (15,1 %)	3 (5,7 %)
5m. Konflikter i arbetslaget	5 (9,3 %)	27 (50,0 %)	15 (27,8 %)	7 (13,0 %)

Tabell 5. Vilka förändringar förskollärarna ser med det särskilda ansvaret.

Tabellen ovan beskriver vilka förändringar som förskollärarna har tolkat genom det särskilda ansvaret. De anser att yrkesstoltheten för förskollärare yrket kan komma att öka men att det även kan ställas högre krav på kunskaper hos förskolläraren. Det ökade kraven på kunskaper och en ökad ambition hos förskollärarna kan leda till ökad stress samt att det delvis kan leda till konflikter i arbetslaget.

7.6. Förutsättningar för att genomföra uppdraget

I avsnitt 7 i enkätundersökningen fick förskollärarna svara i vilken grad de instämmer med 13 påståendesatser om vilka förutsättningar som behöver förändras så att förskolläraren kan genomföra sitt uppdrag med *det nya kravet* på ansvar. De fick möjlighet att välja vilket/vilka påståenden som de ville besvara. 52 av 55 förskollärare har besvarat frågan om förändringar och variationen av antal svar i varje påstående, varierar mellan 47 till 51 svar från förskollärarna. Vi har valt att presentera resultat där övervägande förskollärare instämmer med påståendet om vilka förutsättningar som krävs för att genomföra det särskilda ansvaret. Vi presenterar resultatet som helhet i en bilaga (se bilaga 4).

Förutsättningar

Förskollärarna fick i enkäten svara på i vilken grad de instämmer med påståendena under rubrik, förutsättningar, frågan: *Vilka förutsättningar anser du behöver förändras så att du kan genomföra ditt uppdrag med ett särskilt ansvar för?*

42 av 51 förskollärare i tabell 6, instämmer helt med påståendet att de kan behöva mer tid i arbetslaget för att planera och reflektera för att kunna genomföra sitt uppdrag med *det nya kravet* på ansvar. 41 av 49 förskollärare instämmer helt med påståendet att de kommer att behöva mer tid för enskild planering. 26 av 48 förskollärare instämmer helt med påståendet att det behövs pedagogiska grupper med andra förskollärare för att kunna genomföra sitt uppdrag. 27 av 49 förskollärare instämmer helt med påståendet att de behöver mer kunskaper i dokumentation och utvärdering. 28 av 48 förskollärare i tabell 6, svarade att de delvis behöver olika kunskaper i olika ämnesområden. 19 av 48 förskollärare i tabell 6, instämmer helt och delvis med påståendet att de behöver mer kunskaper i samtal och konfliktlösning.

Antal svarande förskollärare (procent av svar för påståendet).

	Instämmer helt	Instämmer delvis	Instämmer inte alls	Vet ej
6c. Kunskaper i dokumentation och utvärderingar.	27 (55,1 %)	20 (40,8 %)	1 (2,0 %)	1 (2,0 %)
6d. Kunskaper i samtal och konfliktlösning.	19 (39,6 %)	19 (39,6 %)	9 (18,8 %)	1 (2,0 %)
6h. Kunskaper i olika ämnesområden.	13 (27,1 %)	28 (58,3 %)	4 (8,3 %)	3 (6,3 %)
6i. Pedagogiska grupper med andra förskollärare.	26 (54,2 %)	15 (31,3 %)	4 (8,3 %)	3 (6,3 %)
6k. Ökad enskild planering.	41 (83,7 %)	18 (6,3 %)	0 (0,0 %)	0 (0,0 %)
6m. Ökad planerings- och reflektionstid i arbetslaget.	42 (82,4 %)	8 (15,7 %)	1 (2,0 %)	0 (0,0 %)

Tabell 6. Vilka förutsättningar som förskollärarna ser för att kunna genomföra sitt uppdrag med ett särskilt ansvar för.

Tabellen ovan beskriver att förskollärarna har tolkat att de främst behöver mer planeringstid både individuellt och i arbetslaget för att kunna genomföra sitt uppdrag med ett särskilt ansvar. Förskollärarna tror att de även kommer att behöva kompetensutveckling i olika områden. Övervägande andelen av förskollärare anser att de kommer att behöva mer kunskaper i dokumentation och utvärdering samt att de delvis behöver mer kunskaper i olika ämnesom-

råden. Det visade sig även att modellen med pedagogiska grupper med andra förskollärare uppskattas av förskollärarna som ett forum att diskutera pedagogiska frågor med andra förskollärare.

8. Diskussion

Under rubriken diskussion kommer vi att diskutera metoden, resultatet, didaktiska konsekvenserna och avsluta med förslag till vidare forskning.

8.1. Metod

Syftet med studien var att ta reda på förskolläraernas tolkningar av det *särskilda ansvaret*. Det gjorde vi genom att först göra en kvalitativ undersökning med intervjuer för att sedan ta reda på hur vanligt förekommande de olika tolkningarna var med en kvantitativ metod med enkätundersökning. I detta avsnitt diskuterar vi båda metoder som vi använt för studien.

Metoden är som ett verktyg för att komma fram till det angivna syftet för studien. Olika metoder kan kombineras i ett och samma arbete men de olika delarna skall beskrivas noggrant enligt Björkdahl Ordell (2007b, s.197). Det var helt klart för oss att vi inte kunde gå ut och använda oss av observation som redskap då den nya läroplanen inte har implementerats och således går det inte att observera. En enkätundersökning skulle inte ha varit möjlig att göra i första skedet av studien, för då hade vi inte kunnat ställa relevanta frågor angående det särskilda ansvaret. En fördel med vår studie är att vi ville ta reda på hur man förstått och tolkat *det nya kravet* inte hur man arbetar med den i verksamheten. Vi upplever att den kvalitativa metoden gav oss möjligheter att kunna undersöka förskolläraernas tolkningar och tankar om det särskilda ansvaret.

Vi valde att börja intervjun med en öppen fråga, det innebär att den som intervjuas kan berätta fritt utifrån sina egna erfarenheter och sina tolkningar. Vi fortsatte intervjun utifrån de frågor som vi utarbetat i förväg och använde oss av flera följdfrågor. Genom att vi deltog två och två, där en av oss hade huvudansvar för intervjun och den andre satt med och lyssnade samt kontrollerade så att alla tänkta frågor blev besvarade. På det sättet upplever vi att det var lätt att hålla sig till ämnet så att syftet blev besvarat. Kihlström (2007b, s.232) menar att detta är ett sätt att öka tillförlitligheten med studien. Vår uppfattning är att det var mycket värdefullt att vara två, dels under intervjun, men också efter varje intervju då vi på ett konstruktivt sätt kunde prata igenom hur vi hade genomfört intervjun.

Vid intervjun använde vi oss av H2Zoom när vi spelade in intervjuerna. Vi behövde inte tänka på var bandspelaren placerades i rummet. Vi rekommenderar H2Zoom som redskap för att spela in intervjuer. Ljudkvalitén var helt perfekt och vi kunde då få en korrekt transkribering som enligt Kihlström (2007b) ökar validiteten för intervjun.

Den kvantitativa metoden med enkäter gav oss möjlighet att nå fler förskollärare under en kortare tidsperiod vilket även Stukat (2005) anser. Vi har valt internetenkäter då vi anser att det är en vinst för miljön. Miljömässigt används inte papper i hanteringen eller kräver några transporter för att skicka enkäten mellan deltagare och mottagare. Det ger även en tidsvinst för oss då vi inte behöver lämna ut, hämta in och sammanföra data. Det skulle ha varit mycket tidskrävande att göra enkäten genom en pappershantering.

Programvaran SurveyMonkey gav oss många positiva erfarenheter då den är till hjälp vid utförandet av enkätundersökningen. I utförandet av enkäten i SurveyMonkey kunde vi prova olika former av layout och se frågor och svarsalternativ samtidigt som vi kunde förhandsgranska enkäten. Enligt Trost (2007) är upplevelsen av enkäten mycket viktig och genom förhandsgranskningen fick vi även in respondentens upplevelse av enkäten och kunde hela

tiden förbättra enkäten. Vi har lärt oss formulera frågor samtidigt som vi har lärt oss att inta respondentens synvinkel av upplevelsen av enkäten, frågor och svarsalternativ. En del frågor kunde ha förbättrats men det kunde vi bara se nu i efterhand. Med det menar vi att när vi analyserade resultatet upptäckte vi att en fråga misstolkats. Det som tar mest tid i en kvantitativ undersökning är formuleringar av frågor. Förhandsgranskningen gav oss även möjlighet att kontrollera att alla delar är synliga på bildskärmen. Enligt Hultåker (2007, s.131) är det viktigt att kontrollera att alla delar syns på bildskärmen så att respondenten inte missar delar att besvara i enkäten.

Bortfallet för enkätundersökningen var totalt 84 förskollärare och 55 förskollärare deltog i enkätundersökningen. Orsakerna till det stora bortfallet har vi tolkat som att den reviderade läroplanen ännu inte implementerats i den pedagogiska verksamheten samt att tidpunkten för undersökningen kan ha påverkat deltagandet i undersökningen. Om vi skulle göra om enkätundersökningen skulle vi välja en annan tidpunkt för undersökningen. Vi skulle kunna välja andra metoder som att observera förskolläraren och hur ansvaret kan gestaltas i verksamheten.

Om vår undersökningen görs om vid ett senare tillfälle då den reviderade läroplanen implementerats tror vi att antalet deltagare kan öka samt att det kan ske förändringar i resultatet. När förskollärarna har fått en ökad förståelse kring det nya ansvaret kan förändringar komma att ske i resultatet genom att det även skapats en ökad förståelse för den förändrade förskolläraryrollen.

Vi fick ett unikt och privilegierat tillträde med båda våra metoder till förskollärarnas upplevelser, tankar och tolkningar av det särskilda ansvaret och deras tankar hur det kommer att gestaltas i förskolevärlden och deras relation till det.

8.2. Resultat

Under rubriken resultat diskuterar vi först begreppet *det särskilda ansvaret* i den reviderade läroplanen. Vi går sedan vidare med att diskutera kvalitet, arbetsfördelningen i arbetslaget och även ledarskapet i arbetslaget. Vi avslutar med att diskutera förutsättningarna för att kunna uppfylla det nya kravet med det särskilda ansvaret för innan vi avslutar med studiens slutsats.

8.2.1. Begreppet "det särskilda ansvaret för" i den reviderade läroplanen

I den reviderade läroplanen kommer förskollärarna att få ett *särskilt ansvar* i den pedagogiska verksamheten (Lpfö98, reviderad 2010). Förskollärarnas tolkningar av *det särskilda ansvaret* har varit innehållsrikt. Begreppet *särskilt ansvar* har av förskollärarna bland annat tolkats som att ha ett övergripande ansvar för att arbetet sker mot läroplanens mål och intentioner. Den reviderade läroplanen beskriver förskollärarnas uppdrag och ansvar. Förskolan har haft en läroplan sedan 1998 och det är inget nytt med att förskolans verksamhet styrs av en läroplan. *Det särskilda ansvaret* har förskollärarna tolkat som ett övergripande ansvar som att leda en pedagogisk verksamhet mot uppställda mål och svara för att det sker i vardagen. I och med att läraren får ett *särskilt ansvar* i den reviderade läroplanen, Lpfö 98 samt att det i skollagen i kapitel 2 § 3 fastställs att huvudmannen för *undervisningen* skall ansvaras av en förskollärare med lämplig utbildning för *undervisning*.

8.2.2. Kvalitet

I resultatet av del 1, visade det sig att förskollärarna hade tolkat att den reviderade läroplanen kan komma att leda till en höjd kvalitet i verksamheten. Vi blev intresserade av att ta reda på mer om tolkningarna på kvalitets höjning i förskolan. Det visade sig i studien med enkätundersökningen att förskollärarna tolkade att det inte var den reviderade läroplanen som kan komma att leda till en höjd kvalitet i förskolans verksamhet. Det var 3 av förskollärarna (se figur 4) som tolkade att kvalitén kan komma att höjas automatiskt genom den reviderade läroplanen. Majoriteten av förskollärarna (se figur 4) tolkade att kvalitén kan komma att höjas genom att öka antalet förskollärare i verksamheten.

Pramling Samuelsson och Sheridan (2006, s.115) anser att pedagogisk kvalitet handlar om mötet mellan barnet och förskolläraren, och syftar på förskollärarens kompetens gentemot barnen. Forskningen (Sheridan & Pramling Samuelsson, 2009) visar också att det finns stora skillnader i kvalitén på förskolans pedagogiska verksamhet, på grund av lärarnas förhållningssätt gentemot barnen.

8.2.3. Ansvarsfördelning i arbetslaget

Förskollärarna har tolkat ansvarsfördelningen som att det kommer att se olika ut beroende på hur många förskollärare som arbetar i ett arbetslag och hur ansvaret kan komma att fördelas inom arbetslaget.

Majoriteten av förskollärarna (se figur 1) arbetade i arbetslag där de delar på ansvaret med en annan förskollärare. I studien visade det sig att det i 18 arbetslag finns en förskollärare. Det tolkar vi som att det kan komma att innebära en ökad arbetsbelastning på ensamma förskollärare och i intervjun lyfter ensamma förskollärare betydelsen av att alla i arbetslaget fungerar som ett bra team. Konflikter kan komma att uppstå i ansvarsfördelningen i arbetslaget där ansvarsfördelningen inte är tydlig. Med det menar vi att förskolecheferna har ett stort ansvar i att implementera förskolans läroplan på ett bra sätt så att det inte leder till konflikter i arbetslagen. Konflikter i ett arbetslag kan komma att påverka verksamheten negativt. Enligt Antonovsky (2005) söker människan en förståelse av sitt sammanhang vid förändringar. Med det menar vi att läroplanen måste både göras begriplig så att alla förstår innebörden av *det särskilda ansvaret*, och att de förändringar som sker är meningsfulla för alla gruppens individer. Samtidigt krävs det att de förändringarna som sker är hanterbara både för förskolläraren och för gruppen. Det leder till en positiv utveckling av hela verksamheten.

Resultatet i studien visade att det var flera förskollärare som tolkade att det var ledningen som kommer att tala om hur ansvaret kommer att fördelas. Det tolkar vi som att det kan handla om att den reviderade läroplanen ännu inte implementerats i verksamheten men också en tydlig önskan från förskollärarna om att ansvaret ska delegeras uppifrån och ner.

8.2.4. Ledarskap i arbetslaget

Det pedagogiska ledarskapet i arbetslaget tolkar förskollärarna som att det kan handla om samarbeten. Förskolläraren kan komma att bli en pedagogiska ledaren som leder samarbetet så att alla arbetar mot samma mål. Förskollärarna har tolkat förväntade förändringarna som kan leda till förändringar i deras yrkesroll. De uttrycker att det är viktigt att ha ett väl fungerande arbetslag för att kunna diskutera innehållet i den pedagogiska verksamheten. För att arbetslaget ska fungera behövs inte någon speciell metod enligt Granberg (2008, s.117) men att det finns tre sidor som behöver förklaras tydligt och lyftas i arbetsgruppen för att arbets-

gruppen ska bli effektiv och uppnå sina mål. Det är gruppens uppgift, hur gruppens ska ledas och hur samspelet ska ske.

I studien med enkätundersökningen visade det sig att 34 förskollärare (se tabell 2) tolkade att om de får ett ledarskap kommer de att inkludera alla i arbetslaget, i alla rutiner och arbetsuppgifter. Det finns en strävan i att alla deltar i verksamheten. Enligt Olsson (2004) är det viktigt att ledaren vet för vem, vart det ska ledas och hur det ska göras. Förskollärarens förhållningssätt kan komma att vara betydelsefull i deras ledarskap så att de får med sig hela arbetslaget. På det sättet anser vi att de kan leda till en positiv utveckling för hela arbetslaget. Förskollärarna grundar sina beslut på kollegans kompetens och kunskap om de kommer att få delegera ett ansvar men 22 av förskollärarna (se tabell 3) instämmer delvis med att ansvaret kan komma att delegeras efter rutiner och arbetstider. Även om det finns en strävan efter att alla ska delta i verksamheten tolkade 30 förskollärare (se tabell 3) att de kan komma att få fördela ansvar och arbetsuppgifter. Vid intervjuerna var några förskollärare osäkra och oroliga inför sin ansvarsroll som ensam förskollärare. Vi tolkade det även som att alla förskollärare kanske inte är beredda på att ta det ensamma ansvaret för verksamheten utan stöd.

Vi ser en förändring i att förskolläraren har tolkat det som att de kommer att delegera ansvaret efter undervisning och omsorg. Synen på undervisning och omsorg tolkar vi som att det kan bero på en personlig tolkning (se tabell 3) av begreppet *undervisning*, som skrivits in i skollagen och i läroplanen för förskolan, Lpfö98, reviderad 2010. Det kan även vara så att synen på att ansvaret för undervisning och omsorg kan komma att leda till förändrade yrkesroller för verksamheten. Förskolans verksamhet skall utgå från en helhetssyn på barnet och de behov som barnet har och utformas så att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet (SFS 2010:800). I skollagen 8 § 2 skall förskolan erbjuda barnen en trygg omsorg och stimulera barns utveckling och lärande.

8.2.5. Förutsättningar för att genomföra det nya kravet

Förskollärarna har tolkat behovet av kompetensutveckling för att kunna uppnå målen i den reviderade läroplanen och har tolkat att förskolecheferna bär ansvaret för kompetensutveckling. Skollagen i 2 § 34 beskrivs huvudmannens ansvar att personalen vid förskole- och skolenheterna skall erbjudas kompetensutveckling. I studien svarade förskollärarna att de behöver fördjupa kunskaper i olika ämnesområden. Vi tolkar det som att förskollärarna syftar till den detaljbeskrivning som skett i den reviderade läroplanen som har lett till ett ökat fokus på till exempel fysik, teknik, matematik och så vidare. Pramling Samuelsson och Sheridan (2006), menar att förskollärarna redan har kunskaper och erfarenheter som de kan utveckla vidare med nya kunskaper. Det handlar om att förskollärarna uppdaterar sig om nyare forskning och nyare teorier om barns lärande, och reflekterar över sin roll som förskollärare för att se sitt eget kompetensutvecklingsbehov.

Ett mål i den reviderade läroplanen (Lpfö98, reviderad 2011), *uppföljning, utvärdering och utveckling* har tillkommit där det tydliggörs vikten av dokumentation och systematiskt kvalitetsarbete av förskolans verksamhet. Förskollärarna har bland annat tagit upp ett behov av kompetensutveckling inom dokumentation och utvärdering för att kunna uppfylla uppdraget. I förskolan dokumenteras barnens görande och utvärderingar baseras oftast på vad de har gjort, i och med den reviderade läroplanen ska fokuset förändras till vad barnen har lärt sig.

I studien med enkätundersökningen ansåg 27 av förskollärarna (se tabell 6) att det förändrade uppdraget kan komma att leda till ökad yrkesstolthet för förskollärarna samtidigt som de tolkar att det kommer att ställas högre krav på kunskaper. Vi instämmer med att det kan

leda till en förbättrad status för förskolläraren och att det kan komma att ställas högre krav på förskolläraren som har ansvaret för den pedagogiska verksamheten.

Förskollärarna tolkade att de behöver mer tid för planering, både individuellt och i arbetslaget. Vilket även kom fram i intervjuerna att i implementeringsfasen är det viktigt att diskutera det särskilda ansvaret och den reviderade läroplanen som en helhet. Enligt Antonovsky (2005) är det viktigt att få tid och möjlighet att reflektera och diskutera, för att känslomässigt kunna anta utmaningar och förändringar. Det skapar en känsla av sammanhang. Konsekvenser av att det inte finns tillräckligt med tid till att reflektera och diskutera i arbetslaget är att det inte går att genomföra en målinriktad pedagogisk verksamhet.

8.2.6. Slutsats

Vår slutsats är att *det särskilda ansvaret* innehåller flera dimensioner. Det berör förskolläraren individuellt, arbetslaget, barngruppen och verksamheten som ska leda till en ökad kvalitetsutveckling av förskolans verksamhet.

Vi har inte tolkat *det särskilda ansvaret* så att förskolläraren inte bara har *undervisning* utan ska delta i alla arbetsuppgifter i den pedagogiska verksamheten för att kunna ha och få en helhetssyn på barnets utveckling och lärande. Det skulle innebära att förskolläraren skulle förlora många lärandesituationer om det istället struktureras upp efter *undervisning* och omsorg.

För att svara mot framtidens krav på förskolan behövs kompetensutveckling och att även barnskötare behöver kompetensutveckling för att kunna arbeta mot samma mål som förskollärarna. Attityder och förhållningssätt kan påverka så att *det särskilda ansvaret* kan mynna ut i konflikter. Det är därför viktigt med att i implementeringsfasen ge gott om tid att ventiler och diskutera olika ställningstagande. Sammanfattningsvis har förskollärarna fått ett *särskilt ansvar* och det innehåller många olika dimensioner både på deras egna förhållningssätt, hur det kan gestaltas, hur det kommer att genomföras, vilka förutsättningar de får men framför allt behövs det för förskolläraren och arbetslaget en ökad känsla av sammanhang, KASAM (Antonovsky, 2005). *Det särskilda ansvaret* måste göras begripligt, meningsfullt och hanterbart för förskolläraren och arbetslaget så att verksamheten utvecklas och kvalitén i verksamheten kan höjas.

Vi anser att vissa delar av den reviderade läroplanen kunde vara tydligare, till exempel utvecklingssamtalet där förskolläraren har ett ansvar för innehållet av samtalet och att det genomförs. Barnskötaren kan om hon/han vill genomföra utvecklingssamtalet.

8.3. Didaktiska konsekvenser

Didaktiken handlar om läran om *undervisning* där fyra frågeställningar beskriver helheten, hur, vad, varför och för vem. Enligt Wiklund (2010) har inte innehållet av målen förändrats i den reviderade läroplanen utan den har istället förtydligats och blivit mer detalj beskriven för att förskolan ska ”bli bättre på att skapa goda möjligheter för barns lärande” (s.3). Det är mycket viktigt att begreppet *undervisning* i förskolan diskuteras så att det inte leder till att förskolans pedagogiska verksamhet delas upp i omsorg och *undervisning*. Det var något som Wiklund (2010 s.3) tydligt påtalade att förskolans verksamhet och utförande skall inte förändras. Barn har inget specifikt tillfälle där de lär utan lärandet och utvecklingen sker i alla situationer i förskolans vardag.

Förskollärarnas uppdrag med *det särskilda ansvaret* vänder sig främst till barnen. Med det menar vi att förskolläraren med sin akademiska utbildning och kunskaper om barns lärande och utveckling skall ansvara för att verksamheten svarar mot målen i läroplanen. Förskolläraren blir då en pedagogisk ledare som skall leda det pedagogiska arbetet och luta sig mot den teoretiska utbildningen. Förskollärarens kompetens och attityder är oerhört viktigt enligt Pramling Samuelsson och Johansson (2010, s.28) för barnens vistelse i förskolan. Det innebär enligt författarna att förskollärarens *kunskap om barnen, hur barnen lär, vad barnen behöver för kunskap* är avgörande för att kunna ge barnen möjligheter för att trivas, känna sig trygga och utvecklas.

Förskolläraren skall vara en förebild för arbetslaget och barngruppen och enligt Säljö (2000) sker allt lärande i interaktion mellan människor. Det krävs både teoretiska och praktiska kunskaper för att kunna planera och genomföra förskolepedagogik, som utgår från barns intressen och synen på barns kunskaper och lärande. Förhållningssättet gentemot barnen och deras utveckling och lärande formar därmed innehållet och arbetssättet i den pedagogiska verksamheten enligt Pramling Samuelsson och Sheridan (2006). Wallskog (1999, s.92) hävdar att förskolläraren ska vara medveten om att arbetet i förskolan innebär att påverka barnens framtid genom att ge dem en bra start i livet och allt som görs med aktiviteter, samspel, lek och förhållningssätt sätter spår hos varje barns livslånga lärande. En didaktisk konsekvens i studien med en påbörjad förändring på helhetssynen av lärandet och utveckling i förskolan mot en syn på att dela helheten till undervisning och omsorg. Det kan få konsekvenser för barnet då barnet lär genom alla aktiviteter och möten mellan människor. I de mindre åldrarna finns det inget speciellt tillfälle då barnen lär sig mer.

I förskolans verksamhet behövs hela arbetslaget för att kunna nå upp till målen i den reviderade läroplanen. Förskolläraren har fått ett ansvar vilket kan komma att leda till att förskolläraren får ett ledarskap i arbetslaget. Det krävs att alla i arbetslaget förstår varför, hur och vad de har för olika ansvarsuppdrag i den nya läroplanen. I implementeringsfasen är det viktigt att skapa *en känsla av meningsfullhet* där alla får en förståelse för ansvarsuppdraget så att varje individ känner en mening med sitt arbete. Det är även viktigt att diskutera och reflektera på vilket sätt det nya kravet skall genomföras och vilka resurser som finns både för förskolläraren och arbetslaget. Det ger varje individ en känsla av *begriplighet* och *hanterbarhet*. Det kan leda till en större känsla av sammanhang, vilket i sin tur kan påverka arbetslaget mot en positiv utveckling i den kommande förändringen.

Vi anser att det är mycket viktigt att diskutera med varandra om våra tolkningar av det särskilda ansvaret. Det är även viktigt att förskolläraren får/fått diskutera och reflektera med andra förskollärare om *det särskilda ansvaret* och de kommande ansvarsuppgifterna för att kunna utföra ett bra pedagogiskt ledarskap. Även förskolläraren behöver en känsla av sammanhang i sitt egna ledarskap eftersom de i sin tur ska föra diskussioner i arbetslaget för att skapa ett sammanhang. Det är även viktigt att förskolecheferna reflekterar över det ansvarsuppdrag som lagts på förskollärarna eftersom de har ett ekonomiskt ansvar att tillgodose de förutsättningar som krävs för att förskolläraren ska kunna genomföra sitt ansvarsuppdrag. Det är en viktig del av KASAM, (Antonovsky, 2005) att förändringarna som sker är hanterbara för varje individ.

8.4. Vidare forskning

Förskollärarnas *särskilda ansvar* är i vår studie mycket innehållsrikt med intressanta områden som skulle vara av intresse av att studera mer om i framtiden. Den reviderade läroplanen har ännu inte trätt i kraft men efter att förskollärarna fått möjlighet att *implementera* läroplanen finns det möjligheter att forska om hur det gick. Det skulle vara intressant att se hur *det särskilda ansvaret* gestaltar sig i verksamheten i framtiden. Hur förskolläraren gestaltar sitt *särskilda ansvar* i arbetslaget och i barngruppen? Vilka skillnader av gestaltningar det finns i ett arbetslag med en förskollärare och i ett arbetslag med tre förskollärare? Höjdes kvalitén i förskolans verksamhet med den reviderade läroplanen där förskolläraren har det *särskilda ansvaret för* i den pedagogiska verksamheten? Arbetsmiljöfrågor så som stress, arbetsbelastning och konflikter gavs det tillräckligt med resurser för att förskolläraren ska kunna genomföra uppdraget?

Referenslista

Antonovsky, Aaron (2005). *Hälsan mysterium*. 2. utg. Stockholm: Natur och kultur

Björkdahl Ordell, Susann (2007a). Enkät som redskap. I Dimenäs, Jörgen (red.). *Lära till lärare: att utveckla läraryrket – vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik* (ss.84-96). 1. uppl. Stockholm: Liber

Björkdahl Ordell, Susann (2007b). Kvantitativ data och forskningsansats. I Dimenäs, Jörgen (red.). *Lära till lärare: att utveckla läraryrket – vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik* (ss.192-197). 1. uppl. Stockholm: Liber

Braw, Christian (1990). *Erfarenhetsbaserat Ledarskap*. Borås: Norma

Dahlberg, Gunilla & Åsen, Gunnar (2005). Loris Malguzzi och den pedagogiska filosofin i Reggio Emilia. I Forsell, Anna (red.) *Boken om pedagogerna*. (ss.188-212). 5., [rev. och utök.] uppl. Stockholm: Liber

Dimenäs, Jörgen (2007). Enkät som redskap. I Dimenäs, Jörgen (red.). *Lära till lärare: att utveckla läraryrket – vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik* (ss.82-84). 1. uppl. Stockholm: Liber

Ebbeck, Marjory Anne (2003). *Early childhood professionals: leading today and tomorrow*. Sydney: McLennan & Petty

Granberg, Otto (2008). *Organisation och ledarskap: från pyramid till tält- i en föränderlig värld*. Läramaterial. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur

Hanson, Anders (2010). *Salutogent ledarskap: för hälsosam framgång*. Solna: Fortbildning

Hultåker, Oscar (2007). Webbenkäter. I Trost, Jan & Hultåker, Oscar. *Enkätboken*. 3., [rev. och utök.] uppl. Lund: Studentlitteratur

Johansson, Bo & Svedner, Per Olov (2006). *Examensarbete i lärarutbildning: undersökningsmetoder och språklig utformning*. 4. Uppl. Uppsala: kunskapaföretaget.

Johansson, Ulla (1998). *Om ansvarsföreställningar och deras betydelse för den organisatoriska verkligheten*. Diss. Lund : Univ.

Kihlström, Sonja (1998). *Förskollärare: om yrkets pedagogiska innehåll*. Lund: Studentlitteratur

Kihlström, Sonja (2007a). Fenomenografi som forskningsansats. I Dimenäs, Jörgen (red.). *Lära till lärare: att utveckla läraryrket – vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik* (ss.157-171). 1. uppl. Stockholm: Liber

Kihlström, Sonja (2007b). Uppsatsen - examensarbetet. I Dimenäs, Jörgen (red.). *Lära till lärare: att utveckla läraryrket – vetenskapligt förhållningssätt och vetenskaplig metodik* (ss.226-241). 1. uppl. Stockholm: Liber

Kvale, Steinar & Brinkmann, Svend (2009). *Den kvalitativa forskningsintervjun*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur

- Kvalitet i förskolan: allmänna råd och kommentarer.* (2005). Stockholm: Skolverket
- Lantz, Annika (2007). *Intervjumethodik. 2., [omarb.] uppl.* Lund: Studentlitteratur
- Larsson, Staffan (1986). *Kvalitativ analys: exemplet fenomenografi.* Lund: Studentlitteratur
- Lennéer-Axelsson, Barbro & Thylefors, Ingela (2005). *Arbetsgruppens psykologi. 4., [omarb.] utg.* Stockholm: Natur och kultur
- Malten, Arne (2000). *Det pedagogiska ledarskapet.* Lund: Studentlitteratur
- Martin Korpi, Barbara (2006). *Förskolan i politiken: om intentioner och beslut bakom den svenska förskolans framväxt.* Stockholm: Utbildnings- och kulturdepartementet, Regeringskansliet. Tillgänglig på Internet: <http://www.regeringen.se/sb/d/6277/a/65255>
- Ohlson, Liselotte (1996). *Pedagogik och ledarskap:.* 1. uppl. Stockholm: Liber utbildning
- Ohlson, Liselotte (2001). *Pedagogiskt Ledarskap. 2. Uppl.* Stockholm: Liber
- Persson, Ingvar (2004). *Leda och utveckla skolan: ett underlag för samtal om skolledarskap.* Stockholm: Gothia
- Pramling Samuelsson, Ingrid & Sheridan, Sonja (2006). *Lärandets grogrund: perspektiv och förhållningssätt i förskolans läroplan. 2. uppl.* Lund: Studentlitteratur
- Pramling Samuelsson, Ingrid & Sheridan, Sonja (2009) *Barns lärande: fokus i kvalitetsarbetet. 1. uppl.* Stockholm: Liber
- Pramling Samuelsson, Ingrid & Johansson, Eva (2010). *Förskolan: arena för barns lärande. 1. Uppl.* Stockholm: Liber
- Rubenowitz, Sigvard (2004). *Organisationspsykologi och ledarskap. 3. [omarb.] uppl.* Lund
- Stensaasern, Svein & Sletta, Olav (1997). *Grupprocesser: om inläring och samarbete i grupper.* Stockholm: Universitetsforl
- Stukát, Staffan (2005). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap.* Lund: Studentlitteratur
- Säljö, Roger (2000). *Lärande i praktiken: ett sociokulturellt perspektiv.* Stockholm: Prisma.
- Thuren, Torsten (2007). *Vetenskapsteori för nybörjare. 2., [omarb.] uppl.* Stockholm: Liber
- Trost, Jan & Hultåker, Oscar (2007). *Enkätboken. 3., [rev. och utök.] uppl.* Lund: Studentlitteratur
- Utbildningsdepartementet (1998). *Läroplan för förskolan, Lpfö 98.* Stockholm: Fritzes
- Utbildningsdepartementet (2010). *Läroplan för förskolan, lpfö 98. Reviderad 2010.* Stockholm: Fritzes

Wallskog, Christina (1999). *Erövra yrkesrollen: att växa som förskollärare*. 1. uppl. Hässelby: Runa

Åström, Kenneth, Engström, Christer & Marklund, Kari (red) (1993). *Nationalencyklopedin: ett uppslagsverk på vetenskaplig grundutarbetat på initiativ av Statens kulturråd. Bd 10*, [Iss-Kik]. Höganäs: Bra böcker

Vetenskapsrådet (2002). *Forskningsetiska principer inom humanistisk- och samhällvetenskaplig forskning*. [elektronisk]. Tillgänglig: <http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf> [2010-06-10]

Utbildningsdepartementet (2008). *Promemoria Y2008/6144/S*. [elektronisk] Tillgänglig: <http://www.sweden.gov.se/content/1/c6/13/93/30/100696be.pdf> [2010-06-27]

Utbildningsdepartementet (2009). *Den nya skollagen – för kunskap, valfrihet och trygghet, Prop.2010/10:165*. [elektronisk] Tillgänglig: <http://www.sweden.gov.se/sb/d/12489/a/142368> [2010-06-10]

Utbildningsdepartementet (2010). *Legitimation för lärare och förskollärare, prop.2010/11:20*. [elektronisk] Tillgänglig: <http://www.regeringen.se/content/1/c6/15/39/33/31b9e312.pdf> [2010-10-07]

Utbildningsdepartementet (2010). *Skollag (SFS 2010:800)*. [elektronisk] Tillgänglig: <http://www.riksdagen.se/webbnav/index.aspx?nid=3911&bet=2010:800>.

Schmieder, Nina, I L: *Lärarnas tidning* (1990- 15/2010), Stockholm: Svenska facklärarförbundet

Wiklund Dahl, Eva, I *Förskoletidningen*, (1977- 4/2010), Stockholm: Förskoletidningen

Bilagor

Bilaga 1. Intervjumanual

Genomförande och etik

- Komma i tid och tänka på att vår intervju kan påverkas av vårt sinne.
- Presentera oss och vilken utbildning vi går och skola.
- Tacka respondenten för att han/hon tar emot oss.
- Berätta om syftet till vår undersökning.
- Har du fått missivbrevet och informationen som vi skickat. Informera muntligt om den intervjuades rättigheter och att materialet behandlas konfidentiellt.
- Fråga om vi får spela in intervjun.
- Tacka

Intervjufrågor

Vi skulle gärna vilja att du berättar.

- Vad betyder begreppet särskilt ansvar för dig som förskollärare?

I riktlinjerna i den reviderade läroplanen har förskolläraren fått ett särskilt ansvar för.

- Hur tolkar du det förändrade uppdraget i den reviderade läroplanen för förskolläraren?
- Hur tror du att det särskilda ansvaret kommer att gestaltas i vardagen?
- Vad innebär ett pedagogiskt ledarskap för dig som förskollärare?
- Vilka krav ställer det särskilda uppdraget på dig som förskollärare?
- Vad tror du förskollärarnas främsta arbetsuppgifter blir?
- Vad behöver du som förskollärare för att kunna genomföra uppdraget?
- Kan du ge några exempel?
- På vilket sätt kommer den reviderade läroplanen att förändra yrkesrollerna som finns på förskolan?
- Vilka möjligheter kan du se med den kommande förändringen för din yrkesroll som förskollärare?
- Vilka hinder kan du se med den kommande förändringen för din yrkesroll som förskollärare?
- Hur känner du inför förändringen?

Det var alla våra frågor.

- Har du något att tillägga, eller har du funderat på något själv.

Avslutning av genomförandet

Tacka så hemskt mycket ert deltagande till vår undersökning.

Informera om kontaktmöjligheterna till oss om de efteråt har frågor eller funderingar angående vår undersökning.

Bilaga 2.

Missivbrev

2010-10-08

Studenter vid Högskolan i Borås

Uppdragsutbildning

En undersökning med intervjuer av det särskilda ansvar som tilldelats förskollärarna i den reviderade läroplanen

Till dig som deltar i vår studie.

Vi studerar alla tre inom uppdragsutbildningen till förskollärare vid Borås Högskola och som examensarbete ska vi undersöka ett område inom förskoleverksamheten. Vi blev mycket intresserade av det särskilda ansvar som tilldelats förskollärarna i den reviderade läroplanen. Vår undersökning vänder sig till förskollärare som är pedagogiskt verksamma inom förskolan.

Vårt syfte med undersökningen är att undersöka förskollärarens tolkningar av det särskilda ansvar som tilldelats förskolläraren i den reviderade läroplanen som kommer att träda i kraft första juli 2011. Vi bifogar den reviderade läroplanen med missivbrevet som en bilaga.

Dina synpunkter ser vi som ett värdefullt bidrag i vår undersökning. Vi är mycket tack-samma för din medverkan.

Vi kommer i vår undersökning att följa de forskningsetiska principerna från vetenskapsrådet. Du ska veta att ditt deltagande i undersökningen är frivillig och du har rätt att när som helst avbryta din medverkan. Ditt svar behandlas konfidentiellt, dvs. alla uppgifter förvaras enligt särskilda föreskrifter och identiteten röjs aldrig. Vi har en önskan om att få spela in intervjun som vi berättade för dig vid telefonkontakten och då berättade vi att du kan lämna besked till oss när vi kommer. Alla uppgifter används enbart i denna uppsats.

Om det är något du funderar kring eller har frågor är du välkommen att kontakta oss:

XXXX@utb.hb.se

Sisko Räisänen

Tele: XX- XXXX

XXXX@utb.hb.se

Fauzia Al Barati

Tele: XX- XXXX

XXXX@utb.hb.se

Anette Ekström

Tele: XX- XXXX

Vi tackar på förhand för din medverkan!
Anette Ekström/ Sisko Räisänen/ Fauzia Al Barati

Bilaga 3. Missivbrev och enkätfrågor

Förskollärarollen i den reviderade läroplanen

Avsluta
undersökning

Sida1. Inledning

Hej

Vi vill först tacka dig för ditt visade intresse för vår studie och din medverkan i vår enkätundersökning.

Vi lovar dig fullständig anonymitet i vår undersökning.

Vår enkätundersökning grundar sig på tendenser från vår undersökning med intervjuer. Vi vänder oss till förskollärarna i vår studie som i den reviderade läroplanen har fått ett särskilt ansvar för.

Du hittar vårt missivbrev på sidan 2 i enkäten där vi presenterar oss och vårt syfte, de forskningsetiska principerna som vi ska följa i vår undersökning och kontaktuppgifter så att du har möjlighet att kontakta oss om du har frågor.

Vi ser ditt bidrag i vår studie som mycket värdefullt och vi är mycket tacksamma för din medverkan i vår undersökning.

Anette Ekström, Sisko Räisänen och Fauzia Al Barati.

Sida 2. Missivbrev

Missivbrev

2010-12-06

Studenter vid Högskolan i Borås

Uppdragsutbildning

En enkätundersökning om förskollärares tolkningar av det särskilda ansvar som tilldelats förskollärarna i den reviderade läroplanen

Till dig som deltar i vår enkätundersökning.

Vi studerar alla tre inom uppdragsutbildningen till förskollärare vid Borås Högskola och som examensarbete ska vi undersöka ett område inom förskoleverksamheten. Vi blev mycket intresserade av det särskilda ansvar som tilldelats förskollärarna i den reviderade läroplanen. Vår undersökning vänder sig till dig som förskollärare.

Vårt syfte med undersökningen är att undersöka förskollärares tolkningar av det särskilda ansvar som tilldelats förskolläraren i den reviderade läroplanen som kommer att träda i kraft första juli 2011.

Dina synpunkter ser vi som ett mycket värdefullt bidrag i vår undersökning. Vi är mycket tacksamma för din medverkan.

Vi kommer i vår undersökning att följa de forskningsetiska principerna från vetenskapsrådet. Du ska veta att ditt deltagande i undersökningen är frivillig. I undersökningen är du helt anonym. Vi som tar emot dina svar kommer inte att kunna se hur du svarade på våra frågor. Svaren kommer att presenteras i form av statistiska tabeller och enskilda svar kommer inte att lyftas ut. Ditt svar behandlas konfidentiellt, dvs. alla uppgifter förvaras enligt särskilda föreskrifter och identiteten röjs aldrig. Alla uppgifter används enbart i denna uppsats.

Läroplanen, Lpfö 98, reviderad 2010 finns att ladda ner i Pdf format på www.skolverket.se

Om det är något du funderar kring eller har frågor är du välkommen att kontakta oss:

Sisko Räisänen XXX@utb.hb.se Tele: XXX

Fauzia Al Barati XXX@utb.hb.se Tele: XXX

Anette Ekström XXX@utb.hb.se Tele: XXX

Vi tackar på förhand för din medverkan!

Anette Ekström/ Sisko Räisänen/ Fauzia Al Barati

Sida 3. Förändringar

1. Vad tror du att det nya kravet kan komma att leda till för dig?

Välj den grad som passar bäst in med vad du tror.

	Instämmer helt	Instämmer delvis	Instämmer inte alls	Vet ej
Förändrade arbetstider	☐	☐	☐	☐
Förändrade arbetsuppgifter	☐	☐	☐	☐
Högre ambitionsnivå	☐	☐	☐	☐
Högre krav på kunskaper	☐	☐	☐	☐
Högre lön	☐	☐	☐	☐
Högre status	☐	☐	☐	☐
Ökad arbetsglädje	☐	☐	☐	☐
Ökad motivation	☐	☐	☐	☐
Ökad yrkesstolthet	☐	☐	☐	☐
Ökad stress	☐	☐	☐	☐
Ökade möjligheter att påverka verksamheten	☐	☐	☐	☐
Ökade möjligheter till att påverka det egna arbetet	☐	☐	☐	☐
Konflikter i arbetslaget	☐	☐	☐	☐

Sida 4. Kvalitet

1. Vilken av faktorerna anser du påverkar kvalitén i förskolans verksamhet?

Välj det som passar bäst in med vad du tror.

- Jag anser att det nya kravet på ansvar gör att jag som förskollärare höjer min egen ambitionsnivå som leder till höjd kvalitet i förskolan.
- Jag anser att det nya kravet på ansvar gör att min medvetenhet ökar och det leder till höjd kvalitet i förskolan.
- Jag anser att det nya kravet på ansvar höjer kvalitén i förskolans verksamhet om man ökar antalet förskollärare.
- Jag anser att det nya kravet på ett ansvar gör att kvaliteten automatiskt höjs.

Sida 5. Arbetslag och pedagogiskt ledarskap

1. Hur kommer ansvarsfördelningen att se ut för ditt arbetslag?

Jag är ensam förskollärare som har ansvaret.

Vi är två förskollärare som delar på ansvaret.

Vi är tre förskollärare som delar på ansvaret.

Det är ledningen som fördelar ansvaret i arbetslaget.

2. Kommer det nya kravet att innebära att du får ett pedagogiskt ledarskap i arbetslaget?

Ja

Nej

Det är ledningen som talar om vem som ansvarar för vad

Vet ej

Sida 6. Ditt ledarskap i arbetslaget

1. Om du får ett ledarskap i arbetslaget.
Hur tror du att du kommer att gestalta ditt ledarskap i arbetslaget?

Välj den grad som passar bäst in med vad du tror.

	Instämmer helt	Instämmer delvis	Instämmer inte alls	Vet ej
Att fördela ansvar och arbetsuppgifter.	☐	☐	☐	☐
Att vara en samtalsledare och lyfta frågeställningar.	☐	☐	☐	☐
Att utveckla arbetslagets ambitioner och kunskaper.	☐	☐	☐	☐
Att öka arbetslagets arbetsglädje och kompetenser.	☐	☐	☐	☐
Att kontrollera innehållet och utförandet.	☐	☐	☐	☐
Att alla är inkluderande i alla arbetsuppgifter och rutiner.	☐	☐	☐	☐
Att fördela arbetsuppgifter efter undervisning och omsorg.	☐	☐	☐	☐
Det är ledning som kommer att tala om hur jag ska agera mitt ledarskap.	☐	☐	☐	☐

Sida 7. Delegera ett ansvar

1. Om du får ett ledarskap i arbetslaget.
Vilka faktorer tror du kommer att påverka hur du delegerar ett ansvar i arbetslaget?

Välj den grad som passar bäst in med vad du tror.

	Instämmer helt	Instämmer delvis	Instämmer inte alls	Vet ej
Det är ledningen som talar om vad jag kan delegera	☐	☐	☐	☐
Enligt kollegans kompetens	☐	☐	☐	☐
Enligt kollegans kunskaper	☐	☐	☐	☐
Vi har ansvarsbarn	☐	☐	☐	☐
Våra rutiner, tidig, mellan och sen	☐	☐	☐	☐
Yrkeserfarenhet, antal år	☐	☐	☐	☐

Sida 8. Förutsättningar

1. Vilka förutsättningar anser du behöver förändras så att du kan genomföra ditt uppdrag med ett särskilt ansvar för.

Välj den grad som passar bäst in med vad du tror.

	Instämmer helt	Instämmer delvis	Instämmer inte alls	Vet ej
Att jag får besked från ledningen hur jag ska agera mitt ansvar i arbetslaget.	☐	☐	☐	☐
En ökad satsning på barnens miljö och material.	☐	☐	☐	☐
Kunskaper i dokumentation och utvärdering.	☐	☐	☐	☐
Kunskaper i samtal och konfliktlösning.	☐	☐	☐	☐
Kunskaper med specialpedagogisk inriktning.	☐	☐	☐	☐
Kunskaper om föräldrars delaktighet i förskolans verksamhet.	☐	☐	☐	☐
Kunskaper om ledarskap och gruppdynamik.	☐	☐	☐	☐
Kunskaper i olika ämnesområden.	☐	☐	☐	☐
Nätsamverkan med andra förskollärare.	☐	☐	☐	☐
Pedagogiska grupper med andra förskollärare.	☐	☐	☐	☐

	Instämmer helt	Instämmer delvis	Instämmer inte alls	Vet ej
Ökad enskild planering.	☐	☐	☐	☐
Kunskaper i dokumentation och utvärdering.	☐	☐	☐	☐

Sida 9. Något att tillägga

1. Här ger vi dig en möjlighet att få tillägga något i vår studie genom att skriva en kommentar.

Sida 10. Tack för din medverkan

Tack för din medverkan

Tack för att du har gett oss ett betydelsefullt bidrag till vår studie. Dina tankar och tolkningar är mycket värdefulla för oss. Vi tackar dig för att du ville ta dig tid att besvara enkäten.

Tack för din medverkan.

Anette Ekström, Sisko Räisänen och Fauzia Al Barati

Bilaga 4, Resultat enkätundersökning

Arbetslag och pedagogiskt ledarskap

1. Hur kommer ansvarsfördelningen att se ut för ditt arbetslag?			Svarsprocent	Antal svar
Jag är ensam förskollärare som har ansvaret.		33,3 %	18	
Vi är två förskollärare som delar på ansvaret.		48,1 %	26	
Vi är tre förskollärare som delar på ansvaret.		11,1 %	6	
Det är ledningen som fördelar ansvaret i arbetslaget.		7,4 %	4	
			besvarad fråga	54
			skippad fråga	1

Ditt ledarskap i arbetslaget

2. Om du får ett ledarskap i arbetslaget.

Hur tror du att du kommer att gestalta ditt ledarskap i arbetslaget?

Välj den grad som passar bäst in med vad du tror.

		Instämmer helt	Instämmer delvis	Instämmer inte alls	Vet ej	Antal Svar
2a.	Att fördela ansvar och arbetsuppgifter.	57,7 % (30)	26,9 % (14)	13,5 % (7)	1,9 % (1)	52
2b.	Att vara en samtalsledare och lyfta frågeställningar.	38,8 % (19)	40,8 % (20)	10,2 % (5)	10,2 % (5)	49
2c.	Att utveckla arbetslagets ambitioner och kunskaper.	32,7 % (16)	57,1 % (28)	8,2 % (4)	2,0 % (1)	49
2d.	Att öka arbetslagets arbetsglädje och kompetenser.	34,0 % (17)	40,0 % (20)	14,0 % (7)	12,0 % (6)	50
2e.	Att kontrollera innehållet och utförande.	22,4 % (11)	44,9 % (22)	24,5 % (12)	8,2 % (4)	49
2f.	Att alla är inkluderade i alla arbetsuppgifter och rutiner.	68,0 % (34)	22,0 % (11)	10,0 % (5)	0,0 % (0)	50
2g.	Att fördela arbetsuppgifter efter undervisning och omsorg.	24,5 % (12)	26,5 % (13)	44,9 % (22)	4,1 % (2)	49
2h.	Det är ledningen som kommer att tala om hur jag ska agera mitt ledarskap.	8,2 % (4)	36,7 % (18)	32,7 % (16)	22,4 % (11)	49
besvarad fråga						53
skippad fråga						2

Delegera ett ansvar

3. Om du får ett ledarskap i arbetslaget.
Vilka faktorer tror du kommer att påverka hur du delegerar ett ansvar i arbetslaget?

Välj den grad som passar bäst in med vad du tror.

		Instämmer helt	Instämmer delvis	Instämmer inte alls	Vet ej	Antal svar
3a.	Det är ledningen som talar om vad jag kan delegera	14,3 % (7)	40,8 % (20)	22,4 % (11)	22,4 % (11)	49
3b.	Enligt kollegans kompetens	39,6 % (19)	47,9 % (23)	4,2 % (2)	8,3 % (4)	48
3c.	Enligt kollegans kunskaper	41,7 % (20)	45,8 % (22)	4,2 % (2)	8,3 % (4)	48
3d.	Vi har ansvarsbarn	42,9 % (21)	30,6 % (15)	24,5 % (12)	2,0 % (1)	49
3e.	Våra rutiner, tidig, mellan och sen	22,0 % (11)	44,0 % (22)	28,0 % (14)	6,0 % (3)	50
3f.	Yrkeserfarenhet, antal år	12,8 % (6)	38,3 % (18)	46,8 % (22)	2,1 % (1)	47
					besvarad fråga	52
					skippad fråga	3

Kvalitet

4. Vilken av faktorerna anser du påverkar kvalitén i förskolans verksamhet?

Välj det som passar bäst in med vad du tror.

	Svarsprocent	Antal svar
Jag anser att det nya kravet på ansvar gör att kvalitén automatiskt höjs.	5,5 %	3
Jag anser att det nya kravet på ansvar gör att jag som förskollärare höjer min egen ambitionsnivå som leder till höjd kvalitét i förskolan.	14,5 %	8
Jag anser att det nya kravet på ansvar gör att min medvetenhet ökar och det leder till höjd kvalitet i förskolan.	29,1 %	16
Jag anser att det nya kravet på ansvar höjer kvalitén i förskolans verksamhet om man ökar antalet förskollärare.	50,9 %	28
	besvarad fråga	55
	skippad fråga	0

Förändringar

5. Vad tror du att det nya kravet kan komma att leda till för dig?

Välj den grad som passar bäst in med vad du tror.

		Instämmer Helt	Instämmer delvis	Instämmer inte alls	Vet ej	Antal svar
5a.	Förändrade arbetstider	9,3 % (5)	9,3 % (5)	53,7 % (29)	27,8 % (15)	54
5b.	Förändrade arbetsuppgifter	7,5 % (4)	67,9 % (36)	15,1 % (8)	9,4 % (5)	53
5c.	Högre ambitionsnivå	25,5 % (13)	58,8 % (30)	13,7 % (7)	2,0 % (1)	51
5d.	Högre krav på kunskaper	47,2 % (25)	41,5 % (22)	9,4 % (5)	1,9 % (1)	53
5e.	Högre lön	7,5 % (4)	20,8 % (11)	47,2 % (25)	24,5 % (13)	53
5f.	Högre status	22,6 % (12)	28,3 % (15)	37,7 % (20)	11,3 % (6)	53
5g.	Ökad arbetsglädje	17,0 % (9)	50,9 % (27)	18,9 % (10)	13,2 % (7)	53
5h.	Ökad motivation	28,3 % (15)	50,9 % (27)	13,2 % (7)	7,5 % (4)	53
5i.	Ökad yrkesstolthet	50,9 % (27)	35,8 % (19)	9,4 % (5)	3,8 % (2)	53
5j.	Ökad stress	22,6 % (12)	56,6 % (30)	15,1 % (8)	5,7 % (3)	53
5k.	Ökade möjligheter att påverka verksamheten	20,8 % (11)	54,7 % (29)	18,9 % (10)	5,7 % (3)	53
5l.	Ökade möjligheter att påverka det egna arbetet	21,2 % (11)	55,8 % (29)	19,2 % (10)	3,8 % (2)	52
5m.	Konflikter i arbetslaget	9,3 % (5)	50,0 % (27)	27,8 % (15)	13,0 % (7)	54
					besvarad fråga	55
					skippad fråga	0

Förutsättningar

6. Vilka förutsättningar anser du behöver förändras så att du kan genomföra ditt uppdrag med ett särskilt ansvar för.

Välj den grad som passar bäst in med vad du tror.

		Instämmer helt	Instämmer delvis	Instämmer inte alls	Vet ej	Antal svar
6a.	Att jag får besked från ledningen hur jag ska agera mitt ansvar i arbetslaget.	31,9 % (15)	51,1 % (24)	14,9 % (7)	2,1 % (1)	47
6b.	En ökad satsning på barnens miljö och material.	33,3 % (16)	50,0 % (24)	14,6 % (7)	2,1 % (1)	48
6c.	Kunskaper i dokumentation och utvärderingar.	55,1 % (27)	40,8 % (20)	2,0 % (1)	2,0 % (1)	49
6d.	Kunskaper i samtal och konfliktlösning.	39,6 % (19)	39,6 % (19)	18,8 % (9)	2,0 % (1)	48
6e.	Kunskaper med specialpedagogisk inriktning.	25,0 % (12)	52,1 % (25)	14,6 % (7)	8,3 % (4)	48
7f.	Kunskaper om föräldrars delaktighet i förskolans verksamhet.	27,1 % (13)	52,1 % (25)	18,8 % (9)	2,0 % (1)	48
6g.	Kunskaper om ledarskap och gruppdynamik.	31,3 % (15)	56,3 % (27)	4,2 % (2)	8,3 % (4)	48
6h.	Kunskaper i olika ämnesområden.	27,1 % (13)	58,3 % (28)	8,3 % (4)	6,3 % (3)	48
6i.	Nätsamverkan med andra förskollärare.	41,7 % (20)	41,7 % (20)	12,5 % (6)	4,2 % (2)	48
6j.	Pedagogiska grupper med andra förskollärare.	54,2 % (26)	31,3 % (15)	8,3 % (4)	6,3 % (3)	48
6k.	Ökad enskild planering.	83,7 % (41)	16,3 % (8)	0,0 % (0)	0,0 % (0)	49
		Instämmer helt	Instämmer delvis	Instämmer inte alls	Vet ej	Antal svar

6l.	Ökad enskild tid med barnen.	37,5 % (18)	47,9 % (23)	12,5 % (6)	2,1 % (1)	48
6m.	Ökad planerings- och reflektionstid i arbetslaget.	82,4 % (42)	15,7 % (8)	2,0 % (1)	0,0 % (0)	51
					besvarad fråga	52
					skippad fråga	3

Arbetslag och pedagogiskt ledarskap

7. Kommer det nya kravet att innebära att du får ett pedagogiskt ledarskap i arbetslaget?

		Svarsprocent	Antal svar	
Ja		27,8 %	15	
Nej		24,1 %	13	
Det är ledningen som talar om vem som ansvarar för vad		11,1 %	6	
Vet ej		38,9 %	21	
			besvarad fråga	54
			skippad fråga	1

Något och tillägga

Här ger vi dig en möjlighet att få tillägga något i vår studie genom att skriva en kommentar.

Antal svar

18

1. Förskollärollen är viktig och nödvändig men förblir en del av verksamheten och arbetslaget. Med det menar jag, vad spelar det för roll om en kompetent, målmedveten och erfaren förskollärare finns på plats och försöker höja kvalitén på det pedagogiska arbetet i verksamheten och arbetslaget har en annan uppfattning och medvetenhet. När samarbetet och den öppna dialogen brister i arbetslaget så tycker jag att det blir svårare för förskollärare att hålla i de pedagogiska trådarna. Sådant kan likaväl leda till konflikter, dolda såsom synliga inom arbetslaget Det är en krävande roll förskollärarna har fått tycker jag. Jag menar inte krav på pedagogisk kompetens och yrkeserfarenhet men krav på ledarskap där förskolläraren skall också se till att det funkar i arbetslaget, det är för mycket.
2. Lpfö-98/10 ger ett ökat krav på förskolan när det gäller dokumentation av verksamheten. Hela 2,6 är ett nytt avsnitt i läroplanen. Tyvärr har vi dock frångått pedagogisk dokumentation och fokuserar nu istället på en mer bedömande och målinriktad dokumentation.
3. Viktigt att få tid till reflektion i arbetslaget. Att väva in nya möjligheter i Temat som redan innehåller läroplan, verksamhetsplan etc. ger ett spännande arbetsmaterial som öppnar upp för nya lärandeprocesser och kritisk granskning av dokumentationsmodeller.
4. Jag ser fram emot den förnyade läroplanen.
5. Viktigt att läroplanen implementeras och att ledningen tillsätter resurser för att vi ska kunna leva upp till läroplanens intentioner.
6. Mkt svårt att svara på frågorna. Tror inte så mkt kommer förändras i det arb.laget jag jobbar i nu, känns redan som vi (fsk) har det övergripande ansvaret, samtidigt som vi delar på uppgifter, men det är ändå ngn som måste se till att det blir gjort, kan bero på personlighet eller yrkesroll!!!!?
7. Eftersom vi är en avd. med barn 1-3 år och har 2 förskollärare och en under utbildning så kommer inte vårt arbete att förändras så nämnbart mycket.
8. Har inte läst senaste upplagan av lpfö 11.

10. Alla i arbetslaget har inte hunnit utbildning/genomgång av förändringar i läroplanen, men vi kommer att jobba med det under våren.
-
11. För att kunna genomföra läroplanen så behöver vi arbeta enligt kvalitetsrekommendationer från skolverket. Exempelvis rekommenderar skolverket 15 barn/grupp på 3 heltider. Tid för egen reflektion samt planering är svårt att få till tidsmässigt då det är mkt barn med långa dagar.
-
12. Det är en mycket intressant forskning som ni gör, det skulle vara roligt att få ta del av resultatet!
Förskollärarens ökade ansvar med den nya läroplanen är både befriande och betungande. Det finns så många frågor att bearbeta uti verksamheten innan jag tror att den får sitt naturliga säte.
-
13. Jag tror att rektorernas roll som pedagogiska ledare i den nya läroplanen är mycket stor. Om man får otydliga signaler från rektorn om vad vi förskollärare kan kräva av barnskötarna (t.ex. att de vägrar att dokumentera i portfolio men samtidigt har lika många planeringstimmar som oss) då kommer det att utlösa många konflikter i arbetslaget.
-
14. Vi får inte glömma att det finns många duktiga barnskötare vilket har mycket kunskap och lång livserfarenhet inom barnomsorgen.
-
15. Personligen tycker jag att det är synd att ekonomin styr mycket i våra liv.
-
16. Det skall bli spännande och vara med och påverka så att ord blir till handling. Men det är många bitar som skall på plats för att ord inte bara blir ord. Jag önskar att vi i Sverige hittar en egen modell. Jag tänker speciellt på i Norge, där förskolläraren har ett på pappret liknande ansvar. Det jag sett och hört, får mig att tänka det finns risk att förskolläraren blir en "chef/föreståndare" för arbetslaget. Detta är inget barnen får åtnjuta. Jag vill vara en förskollärare som barnen får glädje av, en som finns med i barngruppsarbetet och som lyfter ett arbetslag.
-
17. Vi har börjat arbeta efter den nya läroplanen och det är ingen på min arbetsplats som tolkat det som att förskolläraren ska vara ledare. Däremot ska förskolläraren se till att vissa saker blir gjorda, antingen göra det själva eller påminna sina kolleger. Jag tror att den som utbildad förskollärare bäst kan se hur kvalitén ser ut och lyfta vissa frågor. Vad jag tror behövs mest i förskolan är kompetenshöjning av barnskötare, annars får man ingen genomslagskraft när man presenterar sina idéer, eftersom det känns säkrare för dem att luta sig mot sin erfarenhet om den inte är bekanta med teorier och forskning. Även tydlig ansvarsfördelning från chefens sida skulle hjälpa, samt stöttning från chefen att alla måste försöka utveckla avdelningen och komma framåt så att man kan nå hög kvalitet.
-
18. Eftersom den nya läroplanen kommer att börja gälla först sommaren 2011 så har vi på denna förskola inte börjat att diskutera vilka förändringar som kommer att/bör ske. Dessa diskussioner är tänkta att starta efter nyår (dvs. 2011) och kommer infalla under våra APT-möten. Jag hoppas att vi alla (både förskollärare och barnskötare) får handledning i hur vi på bästa sätt kan lägga upp verksamheten så att vi kan uppfylla de nya kraven.